

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΕΝΔΙΑΜΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ**

**«ΕΧ – ΑΝΤΕ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
2014 - 2020»**

**«ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ
ΤΟΥ ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ 2014-2020»**

14 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

ΠΕΠ ΔΕΠΠΝ 2007-2013
Περιφέρεια Πελοποννήσου

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ / ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	1
1. Ο ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	4
1.1 Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2014-2020	7
2. ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	12
2.1 ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ / ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΥΠΕΡΚΕΙΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ (ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ)	12
2.1.1 ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2014-2020	13
2.1.2 ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ «ΕΥΡΩΠΗ 2020», ΟΠΩΣ ΕΚΦΡΑΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟ ΕΠΜ	20
2.1.3 ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ / ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΜΟΧΠ) / «ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΣΥΝΕΝΝΟΗΣΗΣ»	21
2.2 ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΜΕ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ / ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ (ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ)	28
2.2.1 ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ / ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΣΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	28
2.2.2 ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΑΞΟΝΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ	29
2.3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	32
2.3.2 ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΕΔΑΦΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	36
2.4 ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΑΡΧΕΣ	38
2.4.1 ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ – ΜΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ - ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ	38
2.4.2 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	39
3. ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ, ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	41
3.1 ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ (RELEVANCE) ΚΑΙ ΣΑΦΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	41

3.2	ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΟΡΟΣΗΜΩΝ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΠΙΔΟΣΗΣ	43
3.3.	ΠΟΙΟΤΗΤΑ – ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ – ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ, ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ – ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ	45
4.	ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΝΟΜΩΝ	48
5.	ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ «ΕΥΡΩΠΗ 2020».....	51
6.	ΕΝΟΤΗΤΑ 5: ΣΥΝΟΨΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ .	52

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ:

ΠΙΝΑΚΕΣ 1.α-1.β: ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ /ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΣΠΑ.

ΠΙΝΑΚΕΣ 2-3: ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ /ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΠΜ ΚΑΙ
ΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ.

ΠΙΝΑΚΕΣ 4.α-4.ι: ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ/ ΕΙΔΙΚΩΝ
ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ /ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ (ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΟ
ΣΤΟΧΟ).

ΠΙΝΑΚΕΣ 5.α-5.δ: ΣΧΕΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ
ΣΤΟΧΩΝ ΤΩΝ ΑΞΟΝΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

ΠΙΝΑΚΕΣ 7.α-7.δ: ΣΥΝΑΦΕΙΑ ΤΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΕΚΡΟΩΝ ΜΕ ΤΑ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.

ΠΙΝΑΚΕΣ 8.α και 8β: ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΡΟΩΝ ΕΤΠΑ ΚΑΙ ΕΚΤ

ΠΙΝΑΚΑΣ 9 : ΔΕΙΚΤΕΣ / ΟΡΟΣΗΜΑ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΠΙΔΟΣΗΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 10 : ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΟΡΩΝ ΑΝΑ ΑΠ, ΘΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ
ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

ΠΙΝΑΚΕΣ 11α – 11ι : ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ /
ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ / ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ (ΑΝΑ
ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΣΤΟΧΟ) ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV:

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΔΕΙΚΤΩΝ ΚΑΙ ΤΙΜΩΝ ΒΑΣΗΣ – ΣΤΟΧΟΥ

(ΠΙΝΑΚΕΣ ΙV.1.1 – ΙV.4.2)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ / ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η παρούσα έκθεση της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου 2014-2020, εκπονήθηκε κατά τη διαδικασία του πλέον πρόσφατου σχεδίου του Προγράμματος, το οποίο επανυποβάλλεται προς έγκριση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την 14^η Δεκεμβρίου 2014 .

Για την εκπόνηση της παρούσας έκθεσης ελήφθησαν υπόψη τα σχόλια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επί του πρώτου σχεδίου του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020, το οποίο υποβλήθηκε επίσημα την 17η Ιουλίου 2014 και στην συνέχεια από τις σχετικές διαβουλεύσεις της Περιφέρειας και της ΕΔΑ Περιφέρειας Πελοποννήσου με τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας.

Ιδιαίτερη εστίαση έγινε, κατά την εκπόνηση της παρούσας έκθεσης, στο πλαίσιο της συνεργασίας της Ομάδας Αξιολόγησης με την ΕΔΑ Περιφέρειας Πελοποννήσου, στα σχόλια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επί του κειμένου, αλλά κυρίως επί των δεικτών του πρώτου σχεδίου του Προγράμματος και έγινε προσπάθεια να ενσωματωθούν στο Πρόγραμμα όλα εκείνα τα στοιχεία τα οποία απαντούσαν σε εποικοδομητικά σχόλια και παρατηρήσεις της Επιτροπής.

Παράλληλα ενσωματώθηκαν προϋποθέσεις και όροι στο Πρόγραμμα οι οποίοι εξασφαλίζουν ποιοτική εφαρμογή του Προγράμματος της σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και κεκτημένο, ενώ δημιουργούν απαιτήσεις εγρήγορσης και μεγάλης αποτελεσματικότητας από το σύστημα διοίκησης και διαχείρισης του Προγράμματος.

Κατά την εκπόνηση της παρούσας έκθεσης ιδιαίτερη εστίαση εδόθη στους δείκτες, στη στοχοθέτησή τους, και στον υπολογισμό τιμών βάσης, προκειμένου να ικανοποιηθεί το αυτονόητο, περί μέτρησης του αποτελέσματος.

Κατόπιν αυτών, η παρούσα έκθεση της εκ των προτέρων αξιολόγησης ακολουθεί τη μεθοδολογία που είχε εφαρμοσθεί κατά την προηγούμενη φάση εκπόνησής της και φυσικά λαμβάνει υπόψη της τις κυριότερες διαφοροποιήσεις που προέκυψαν στο Πρόγραμμα, κατόπιν των προηγούμενων αναφερόμενων διαδικασιών διαβούλευσης μεταξύ Περιφέρειας Πελοποννήσου, Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας και Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι κυριότερες των οποίων είναι:

- α) Ο διαχωρισμός του πολυταμειακού και πολυθεματικού Άξονα Προτεραιότητας 2 σε δύο Άξονες Προτεραιότητας (2Α και 2Β αντίστοιχα), οι οποίοι χρηματοδοτούνται, ο καθένας από ένα Ταμείο και περιλαμβάνουν από δύο

Θεματικούς Στόχους (Θ.Σ. 8 και 9 για τον Άξονα Προτεραιότητας 2 Α, ο οποίος συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ και Θ.Σ. 9 και 10 για τον Άξονα Προτεραιότητας 2Β, ο οποίος συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ).

- β) Οι προσθήκες που έγιναν στα κείμενα του Προγράμματος ως προς την ενδυνάμωση της συνέπειας και συνάφειάς τους με τις επί μέρους ευρωπαϊκές πολιτικές, αλλά και ως προς την εφαρμογή του με απόλυτη συνέπεια προς τη στρατηγική του ΣΕΣ / ΕΣΠΑ 2014-2020.
- γ) Η συμπλήρωσή του με τιμές βάσης και στόχων στους δείκτες αποτελέσματος του ΕΤΠΑ, βελτιστοποιώντας παράλληλα τη λογική της παρέμβασης με τροποποιήσεις επί των ειδικών στόχων και επί ορισμένων δεικτών αποτελέσματος και εκροών.

Επίσης, λαμβάνει υπόψη της όλα εκείνα τα στοιχεία και έγγραφα που αναφέρονται στις Ευρωπαϊκές Πολιτικές, αλλά και στην εθνική αναπτυξιακή πολιτική για την περίοδο 2014-2020, όπως επίσης και όλα τα στοιχεία του Προγράμματος που διαμορφώνουν την δομή του και τα περιεχόμενά του.

Συγκεκριμένα και συνολικά, η παρούσα έκθεση λαμβάνει υπόψη της τα παρακάτω:

Το Πρόγραμμα της Περιφέρειας Πελοποννήσου συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ και όχι από όλα τα ΕΔΕΤ και ως εκ τούτου στην Περιφέρεια θα υλοποιούνται/εκτελούνται δράσεις/έργα από Τομεακά Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ). Παράλληλα, με δεδομένο ότι οι πόροι του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ στο Πρόγραμμα δεν είναι το σύνολο των πόρων των δύο Ταμείων που αναλογούν στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, ένα σημαντικό μέρος των παρεμβάσεων που θα πραγματοποιηθούν στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, συγχρηματοδοτούμενες από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ περιλαμβάνονται / προβλέπονται στα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από αυτά τα δύο Ταμεία. Οι παρεμβάσεις αυτές αναφέρονται στους περισσότερους τομείς που παρεμβαίνει και το Περιφερειακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου και είναι, ή θα πρέπει να είναι απόλυτα συμπληρωματικές με αντίστοιχες παρεμβάσεις του υπό αξιολόγηση Προγράμματος.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, η παρούσα έκθεση διαρθρώνεται στα εξής μέρη / ενότητες, εκτός από την παρούσα που αναφέρεται στο πλαίσιο της Αξιολόγησης:

- Συνοπτική αναφορά στο περιεχόμενο και στους στόχους του Προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου, 2014-2020.

- Αξιολόγηση της κοινωνικο-οικονομικής ανάλυσης και των προσδιορισθεισών αναγκών της Περιφέρειας, για την περίοδο 2014-2020.
- Αξιολόγηση της Στρατηγικής του Προγράμματος με τις επί μέρους υποενότητες.
- Αξιολόγηση του συστήματος δεικτών και του συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης.
- Αξιολόγηση της συνέπειας των χρηματοδοτικών κατανομών.
- Αξιολόγηση της συνεισφοράς του Προγράμματος στη στρατηγική «Ευρώπη 2020».

Στην παρούσα έκδοση της έκθεσης της εκ των προτέρων αξιολόγησης, ελήφθησαν υπόψη τα ακόλουθα:

- Τα σχόλια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με την πρώτη έκδοση του Προγράμματος.
- Τα οριζόντια σχόλια και τις προσθήκες που έγιναν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με στόχο την ενδυνάμωση της συνέπειας και συνάφειας του Προγράμματος με τις ευρωπαϊκές πολιτικές και τη συνέπειά του ως προς τη στρατηγική του ΣΕΣ / ΕΣΠΑ 2014-2020.
- Τη βελτιστοποίηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων με τον αναπροσδιορισμό των τιμών βάσης και στόχων στους δείκτες αποτελέσματος καθώς και με τροποποιήσεις των ειδικών στόχων και ορισμένων δεικτών αποτελέσματος και εκροών.
- Η αιτιολόγηση των δεικτών αποτελέσματος και εκροών που επελέγησαν με συνοπτική ανάπτυξη της μεθοδολογίας εκτίμησης ή /και προσδιορισμό των τιμών βάσης και στόχων.

Στο σημείο αυτό η ΟΜΑΣ Α.Ε., ως ανάδοχος εταιρεία, ο υπεύθυνος του έργου της Αξιολόγησης και όλη η Ομάδα Αξιολόγησης, επιθυμούν να εκφράζουν τις ευχαριστίες τους προς όλους τους συνεργάτες, για την γόνιμη συνεργασία τους στο πλαίσιο της εκ των προτέρων αξιολόγησης και ειδικότερα στη διάρκεια εκπόνησης / κατάρτισης της παρούσας έκθεσης.

1. Ο ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Με βάση την ανάλυση και αποτύπωση των αναπτυξιακών χαρακτηριστικών της Περιφέρειας, την διαχρονική εξέλιξή τους και τη σύγκρισή τους με το σύνολο της Χώρας, αλλά και με τα αντίστοιχα της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27, διαπιστώνεται ότι επιδεινώνεται η θέση της Περιφέρειας Πελοποννήσου, τόσο ως προς τους Μέσους Όρους της Χώρας, όσο και κυρίως ως προς της Ε.Ε., καθώς και σε σχέση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες της Χώρας και της Ε.Ε, ιδιαίτερα όσον αφορά στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ και στους γενικούς δείκτες της Αγοράς Εργασίας. Παρά ταύτα, σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση των Περιφερειών για την Περίοδο 2014-2020 η Περιφέρεια Πελοποννήσου συγκαταλέγεται στις Περιφέρειες σε μετάβαση με μόνο ένα εκατοστά της μονάδας να υπερβαίνει τον μέσο όρο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ε.Ε., αλλά με στοιχεία ΑΕΠ της τριετίας 2007-2009, δηλαδή της περιόδου αμέσως πριν την εκδήλωση στη Χώρα της οικονομικής κρίσης, αλλά και λόγω του σχετικά υψηλού κατά κεφαλήν ΑΕΠ λόγω των δύο υπερτοπικής εμβέλειας συγκεντρώσεων παραγωγικών δραστηριοτήτων (ΔΕΗ Μεγαλόπολης και Διυλιστήρια Κορίνθου), χωρίς ανάλογη διάχυση ανάπτυξης στην Περιφέρεια. Όπως αναφέρεται και στο πρώτο μέρος του σχεδίου του ΠΕΠ, η κρίση έχει πλήξει ιδιαίτερα τον οικονομικο-κοινωνικό και επιχειρηματικό κορμό της Περιφέρειας, με ιδιαίτερα αρνητικές, έως επικίνδυνες διαστάσεις στον κοινωνικό ιστό. Παράλληλα, από τη λεπτομερέστερη διερεύνηση των διαρθρωτικών αναπτυξιακών χαρακτηριστικών της Περιφέρειας, σε τομεακό / θεματικό, παραγωγικό, αλλά και χωρικό / τοπικό επίπεδο, διαπιστώνονται ιδιαίτερα σοβαρές αδυναμίες, οι οποίες στο πλαίσιο του έντονα ανταγωνιστικού περιβάλλοντος, δημιουργούν σοβαρούς κινδύνους συρρίκνωσης ακόμα και της ονομαστικής σύγκλισης, ενώ εντονότεροι είναι οι κίνδυνοι, για την ένταση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και κατ' ακολουθία για την άμβλυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής της Περιφέρειας. Από την αναλυτική και εμπειριστατωμένη περιγραφή της υφιστάμενης αναπτυξιακής κατάστασης της Περιφέρειας, των εξελίξεων και των συγκριτικών στοιχείων της με εκείνα της Χώρας και σε μικρό βαθμό συγκριτικά με τα αντίστοιχα της Ε.Ε., με τα οποία έτσι ή αλλιώς η θέση της Περιφέρειας επιδεινώνεται επικίνδυνα, διαμορφώθηκε η SWOT ανάλυση, η οποία παρουσιάζεται στο Παράρτημα ΙΙ της παρούσας, ενώ στο Παράρτημα Ι παρουσιάζονται συνοπτικά τα βασικά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Στην αμέσως επόμενη σελίδα παρουσιάζονται, σε πίνακα, οι σχετικοί στόχοι της στρατηγικής «Ε2020», τόσο για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όσο και για την Ελλάδα, καθώς και οι αντίστοιχοι δείκτες της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Πίνακας σύγκρισης επίτευξης των στόχων της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020»

Στόχοι ΕΕ / κρατών μελών	Επίπεδο Απασχόλησης	Ε & Α (ως ποσοστό του ΑΕΠ)	Συμμετοχή Ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	Πρόωρη εγκατάλειψη της σχολικής εκπαίδευσης	Τριτοβάθμια εκπαίδευση της ηλικιακής κατηγορίας 30-34	Μείωση του πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (αρ.)	Μείωση εκπομπών CO ₂	Ενεργειακή ικανότητα μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας (Mtoe)
Στόχος ΕΕ (27)	75%	3%	20%	10%	40%	20,00 εκ.	-20%	20% αύξηση (368 Mtoe)
	68,4%(2012)	2,06% (2012)	13% (2011)	12,0% (2012)	36,6% (2013)	122,86 εκ. (2012)	-	-
Ελλάδα	70%	0,67%	18%	9,7%	32%	0,45εκ.	-4%	2,7
	53,2% (2013)	0,69% (2012)	13,8% (2012)	10,1% (2013)	34,6% (2013)	3,795 εκ. (2012)	-	-
Πελοπόννησος	58,8% (2013)	0,42% (2011)	-	14,3% (2013)	22,0% (2013)	-	-	-

Πηγή: Eurostat, Ιούλιος 2014

Επίσης, η παρουσίαση των αναπτυξιακών αναγκών της Περιφέρειας για την περίοδο 2014-2020, ανά βασικό / κύριο τομέα της Περιφέρειας που συνδέεται με την στρατηγική της «Έξυπνης Εξειδίκευσης» είναι σαφής, συνεκτική και συνοπτική και αυτό προκύπτει από την ανάλυση που έχει προηγηθεί.

Έχοντας ως βάση τα παραπάνω δεδομένα, η νέα αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας Πελοποννήσου απαιτεί το κατάλληλο μίγμα Πολιτικής για την πολιτική Συνοχής και τη Στρατηγική της Ε2020 που θα συμβάλλει στην ανάσχεση του ρυθμού οικονομικής συρρίκνωσης και της κοινωνικής αποδιάρθρωσης, με δημιουργία προϋποθέσεων διεύρυνσης της παραγωγικής βάσης, στην αύξηση της παραγωγικότητας, στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας, στον εξωστρεφή προσανατολισμό της οικονομίας και στη βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης, με παράλληλη άμβλυση των ενδοπεριφερειακών και τοπικών κοινωνικο-οικονομικών ανισοτήτων.

Με βάση αυτά προσδιορίζεται ο Γενικός Στρατηγικός Αναπτυξιακός Στόχος της Περιφέρειας Πελοποννήσου: **«Η Πελοπόννησος πρότυπο αειφόρου ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής στην Ελλάδα και στην Ευρώπη με την μεγιστοποίηση της αξιοποίησης του ανθρώπινου και τεχνολογικού κεφαλαίου».**

Αυτός ο Γενικός Στρατηγικός Αναπτυξιακός Στόχος καλείται να αντιμετωπίσει με αποτελεσματικό τρόπο τη φθίνουσα πορεία της οικονομίας και του κοινωνικού ιστού της Περιφέρειας, καθώς και τα διαρθρωτικά προβλήματα και αδυναμίες της και να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την κινητοποίηση των δυνάμεών της, για την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της. Στόχος της Περιφέρειας είναι στο τέλος της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, να βελτιωθούν οι μακροοικονομικοί δείκτες της και να μειώσει τη μεγάλη διαφορά της από τις περισσότερο αναπτυγμένες Περιφέρειες της Ε.Ε., ενώ παράλληλα θα έχει δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για μια αειφόρο αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη.

Με βάση τα παραπάνω, ο Γενικός Στρατηγικός Αναπτυξιακός Στόχος της Περιφέρειας, σύμφωνα και με τη διαδικασία της έξυπνης εξειδίκευσης αναλύεται στις εξής προτεραιότητες:

- α) Διεύρυνση και αναβάθμιση των ερευνητικών υποδομών της Περιφέρειας Πελοποννήσου, καθώς και η λειτουργία ερευνητικών δικτύων με κατεύθυνση της προαγωγής της έρευνας και της καινοτομίας, σύμφωνα με τις ανάγκες του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της Περιφέρειας, με την προώθηση και την αξιοποίηση ΤΠΕ.
- β) Ανάσχεση της συρρίκνωσης της παραγωγικής / επιχειρηματικής δραστηριότητας και ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, με παράλληλη προσέλκυση επιχειρηματικών επενδύσεων, για διεύρυνση της επιχειρηματικής βάσης, με αιχμή την καινοτομία.
- γ) Ανάπτυξη, αξιοποίηση και αύξηση της συμμετοχής του ανθρώπινου δυναμικού στην αγορά εργασίας, ενεργός ένταξη και κοινωνική ενσωμάτωση κοινωνικά και οικονομικά ευπαθών ομάδων.

- δ) Συμπλήρωση – ολοκλήρωση διατηρήσιμων υποδομών, για την ανάπτυξη και την απασχόληση.
- ε) Προστασία του περιβάλλοντος και των πόρων και μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον και με επάρκεια πόρων για ανάπτυξη, απασχόληση και αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.
- στ) Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας στη δημόσια διοίκηση και διοικητική μεταρρύθμιση για μια αποτελεσματική δημόσια διοίκηση και αυτοδιοίκηση.
- ζ) Ενδυνάμωση της χωρικής συνοχής και της ανάπτυξης, για άρση των ενδοπεριφερειακών κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων.
- Οι παραπάνω Αναπτυξιακές Προτεραιότητες προσδιορίζουν την αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας Πελοποννήσου, για τη προγραμματική περίοδο 2014 – 2020.

Από την ανάλυση αυτών των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων για την περίοδο 2014-2020 διαπιστώνεται η προσέγγιση της αναπτυξιακής στρατηγικής με την εθνική αναπτυξιακή στρατηγική και κατ' ακολουθία με τη στρατηγική της Ε2020, εστιάζοντας περισσότερο στα άμεσα πιεστικά και επικίνδυνα για το μέλλον προβλήματα της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Οι προαναφερόμενες επτά (7) αναπτυξιακές προτεραιότητες, αποτελούν / συνθέτουν το Συνολικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Πελοποννήσου, για την περίοδο 2014-2020, το οποίο, αφ' ενός λόγω του απαιτούμενου χρηματοδοτικού ύψους, αφ' ετέρου λόγω των κανόνων επιλεξιμότητας και των κανόνων εφαρμογής που διέπουν την κάθε πηγή χρηματοδότησης, κατά τη νέα Προγραμματική Περίοδο, θα χρηματοδοτηθεί από δύο κατηγοριών πηγές κονδυλίων, ήτοι:

- Από το «Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα» της Περιφέρειας Πελοποννήσου 2014-2020, το οποίο θα συγχρηματοδοτηθεί από το ΕΤΠΑ και από το ΕΚΤ.
- Από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, που θα συγχρηματοδοτηθούν από τα Ταμεία της Ε.Ε. κατά την περίοδο 2014-2020. (ΕΤΠΑ, Τ.Σ, ΕΚΤ, ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ).

1.1 Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2014-2020

Όπως ήδη αναφέρθηκε, ένα μέρος της συνολικής αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας θα εξυπηρετηθεί από το Πρόγραμμα της Περιφέρειας, το οποίο συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ.

Στο πλαίσιο των παρεμβάσεων αυτού του νέου Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος, η Περιφέρεια Πελοποννήσου σκοπεύει να επιτύχει κατά ένα σημαντικό βαθμό ορισμένους βασικούς αναπτυξιακούς στόχους της, οι οποίοι άπτονται των αναπτυξιακών αναγκών της. Οι παρεμβάσεις του Προγράμματος της Περιφέρειας

Πελοποννήσου, οι οποίες είναι ένα σχετικά μικρό μέρος το συνόλου των παρεμβάσεων στην Περιφέρεια, κατά τη νέα προγραμματική περίοδο και οι οποίες θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τις υπόλοιπες παρεμβάσεις, των συγχρηματοδοτούμενων από κοινοτικούς πόρους Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, θα συμβάλλουν σημαντικά στην επίτευξη των συνολικών αναπτυξιακών στόχων της Περιφέρειας.

Το νέο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Πελοποννήσου συντίθεται τώρα πλέον από επτά (7) Άξονες Προτεραιότητας, κατόπιν του διαχωρισμού του προηγούμενου πολυταμειακού Άξονα Προτεραιότητας 2 σε δύο Άξονες Προτεραιότητας, 2Α και 2Β, σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι οποίοι εκφράζουν συγκεκριμένες στρατηγικές καθ' ένας. Δύο από τους επτά Άξονες Προτεραιότητας, αφορούν στη Τεχνική Βοήθεια του Προγράμματος συγχρηματοδοτούμενος ο καθένας από το ΕΤΠΑ και από το ΕΚΤ αντίστοιχα.

Όσον αφορά στον πρώτο Άξονα Προτεραιότητας με αριθμό (1) του Προγράμματος, ο οποίος χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ εκφράζει τη στρατηγική για την επιχειρηματικότητα / ανταγωνιστικότητα με κορμό και κύρια κατεύθυνση την τεχνολογική και μη τεχνολογική καινοτομία.

Στον δεύτερο Άξονα Προτεραιότητας (2Α), ο οποίος συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ εκφράζεται η στρατηγική της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την κοινωνική ένταξη, την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και χρηματοδοτείται αποκλειστικά από το ΕΚΤ.

Ο τρίτος Άξονας Προτεραιότητας (2Β), ο οποίος αφορά δράσεις που υποστηρίζουν το ανθρώπινο δυναμικό μέσω υποδομών υποστήριξης στους τομείς υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης που χρηματοδοτείται μόνο από το ΕΤΠΑ.

Ο τέταρτος Άξονας Προτεραιότητας, με αριθμό (3), εκφράζει τη στρατηγική της Περιφέρειας Πελοποννήσου για τη προστασία του περιβάλλοντος, της κλιματικής αλλαγής αλλά και για την τουριστική / πολιτιστική ανάπτυξη της Περιφέρειας, συγχρηματοδοτούμενος από το ΕΤΠΑ.

Τέλος, ο πέμπτος Άξονας Προτεραιότητας, με αριθμό (4), ο οποίος συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ και εκφράζει την στρατηγική της Περιφέρειας Πελοποννήσου για τις μεταφορές και την προσπελασιμότητα.

Για την επίτευξη της συνέργειας τόσο μεταξύ τους, οι δράσεις του Προγράμματος της Περιφέρειας, όσο και με τις υπόλοιπες παρεμβάσεις και για την εξυπηρέτηση του Γενικού Στρατηγικού, Αναπτυξιακού στόχου, προσδιορίζονται οι προτεραιότητες και οι ειδικοί στόχοι σε κάθε Άξονα Προτεραιότητας της Περιφέρειας.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονισθεί ότι κύριο συνθετικό στοιχείο της αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας είναι η Στρατηγική της «Έξυπνης Εξειδίκευσης», η οποία, πέραν του τομέα της έρευνας και τεχνολογίας και καινοτομίας, διαχέεται σχεδόν οριζόντια στη στρατηγική του Προγράμματος. Ιδιαίτερα, όμως εστιάζει στον πρώτο Άξονα Προτεραιότητας, ο οποίος αποτελεί μαζί με τον Άξονα Προτεραιότητας 3, τον βασικό κορμό της αναπτυξιακής στρατηγικής, στο πλαίσιο της Περιφερειακής Στρατηγικής «Έξυπνης Εξειδίκευσης», με δεδομένο, ότι συνδέονται οι παραγωγικές / επιχειρηματικές δραστηριότητες και το όλον αναπτυξιακό γίνεσθαι της Περιφέρειας Πελοποννήσου από τις συνέργειες και αλληλοσυνδέσεις του αγροτοδιατροφικού τομέα με τον τουρισμό / πολιτισμό και το περιβάλλον πάνω σε μία άλλη νέα βάση της αναπτυξιακής διαδικασίας.

Για την αποτελεσματική και αποδοτική αναπτυξιακή λειτουργία και συνέργεια αυτών των δύο Αξόνων Προτεραιότητας, ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η στόχευση και η αποτελεσματική υλοποίηση του Άξονα Προτεραιότητας 4, ο οποίος εκφράζει τη στρατηγική μεταφορών του Προγράμματος, τομέας ιδιαίτερα κρίσιμος για την Περιφέρεια Πελοποννήσου, όπως ακριβώς, σαφώς και τεκμηριωμένα παρουσιάζεται στο σχέδιο του Προγράμματος.

Τέλος, όσον αφορά στον Άξονα Προτεραιότητας 2Α, αυτός εκφράζει τη στρατηγική της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την αντιμετώπιση της ιδιαίτερα δυσμενούς κατάστασης στον κοινωνικό ιστό της Περιφέρειας, ως αποτέλεσμα της βαθιάς, έντονης κρίσης και βαθιάς ύφεσης που πλήττει τη Χώρα.

Στο σημείο αυτό, θα πρέπει να αναφερθεί ότι από τη στρατηγική του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 απουσιάζει μία ιδιαίτερα σημαντική παράμετρος που δρα καταλυτικά σε κάθε αναπτυξιακή προσπάθεια δημιουργώντας τις προϋποθέσεις μεγιστοποίησης της απόδοσης κάθε αναπτυξιακής προσπάθειας, ιδιαίτερα όταν αυτή η προσπάθεια έχει ως αιχμή την έρευνα / τεχνολογία και καινοτομία. Η παράμετρος αυτή είναι η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, με τη βελτίωση των δεξιοτήτων του και της δημιουργίας υψηλού επιπέδου προσφορά εργασίας για αύξηση της απασχολησιμότητάς του και της ενσωμάτωσης της γνώσης στην παραγωγική / επιχειρηματική διαδικασία της Περιφέρειας.

Η απουσία από τη στρατηγική του ΠΕΠ αυτής της σημαντικής παραμέτρου, ενώ κυριαρχεί στην συνολική στρατηγική της Περιφέρειας, οφείλεται στο γεγονός της ουσιαστικής έλλειψης κονδυλίων του ΕΚΤ για τους Θεματικούς Στόχους 8 και 10, λαμβάνοντας υπόψη τα 4,14 εκατ. Ευρώ του ΕΚΤ στον Θεματικό Στόχο 8 για πολύ εξειδικευμένες δράσεις μικρής κλίμακας, στο πλαίσιο σημειακής υποστήριξης της Επιχειρηματικότητας, σύμφωνα με την περιφερειακή στρατηγική «έξυπνης εξειδίκευσης».

Με βάση τα παραπάνω και λαμβάνοντας υπόψη την κατανομή των συνολικών πόρων του ΕΤΠΑ στο Πρόγραμμα, οι οποίοι ανέρχονται σε 160.803.272 Ευρώ και αντίστοιχα του ΕΚΤ, οι οποίοι φθάνουν τα 55.470.599 Ευρώ, ανά Άξονα Προτεραιότητας, Θεματικό Στόχο και Επενδυτική Προτεραιότητα, όπως φαίνονται αναλυτικά στον Πίνακες 1 που ακολουθεί ανά Θεματικό Στόχο και στον Πίνακα 10 του Παραρτήματος ΙΙΙ ανά Άξονα Προτεραιότητας, Θεματικό Στόχο και Επενδυτική Προτεραιότητα, πραγματοποιείται η παρούσα αξιολόγηση, στις επόμενες ενότητες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ 2014-2020

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΝΑ ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΣΤΟΧΟ ΠΟΡΩΝ ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ 2014-2020

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ		ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	
	ΕΤΠΑ	ΕΚΤ	ΕΤΠΑ	ΕΚΤ
ΘΣ 1	4.800.000	0	6.000.000	0
ΘΣ 2	2.500.000	0	3.125.000	0
ΘΣ 3	25.500.000	0	31.875.000	0
ΘΣ 4	6.000.000	0	7.500.000	0
ΣΥΝΟΛΟ ΘΣ 1-4	38.800.000	0	48.500.000	0
ΘΣ 5	5.000.000	0	6.250.000	0
ΘΣ 6	35.500.000	0	44.375.000	0
ΘΣ 7	58.609.000	0	73.261.250	0
ΘΣ 8	0	4.139.685	0	5.174.606
ΘΣ 9	8.000.000	50.332.315	10.000.000	62.915.394
ΘΣ 10	12.000.000	0	15.000.000	0
ΘΣ 11	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΘΣ 5-11	119.109.000	54.472.000	148.886.250	68.090.000
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΘΣ 1-11	157.909.000	54.472.000	197.386.250	68.090.000
ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΕΤΠΑ	2.894.272	0	3.617.840	0
ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΕΚΤ	0	998.599	0	1.248.249
ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	160.803.272	55.470.599	201.004.090	69.338.249

2. ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η αξιολόγηση της στρατηγικής του Προγράμματος αποτελεί τον πυρήνα της εκ των προτέρων αξιολόγησης, περιλαμβάνοντας σύνθετα και αλληλένδετα ζητήματα, τα οποία δημιουργούν τη βάση για την εκτίμηση της καταλληλότητας της προτεινόμενης στρατηγικής του Προγράμματος, όπως θα φανεί στα αμέσως επόμενα. Συγκεκριμένα περιλαμβάνει την αξιολόγηση της εξωτερικής και εσωτερικής συνοχής του Προγράμματος, της λογικής της παρέμβασης, σε σχέση με τα επιδιωκόμενα αναπτυξιακά αποτελέσματα από τις παρεμβάσεις του Προγράμματος, καθώς επίσης και την αξιολόγηση της ενσωμάτωσης σ' αυτό των οριζόντιων βασικών αρχών της Ευρωπαϊκής Πολιτικής.

2.1 ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ / ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΥΠΕΡΚΕΙΜΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ (ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ)

Η αξιολόγηση της εξωτερικής συνοχής του Προγράμματος, αναφέρεται σε τέσσερα βασικά «προγραμματικά» έγγραφα τα οποία προσδιορίζουν σε σημαντικό βαθμό το οικονομικό-κοινωνικό και αναπτυξιακό γίγνεσθαι της Ελλάδας και εν πολλοίς καθορίζουν την αναπτυξιακή εξέλιξη της για τουλάχιστον δέκα (10) χρόνια.

- Το πρώτο είναι το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020, το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Μάιο 2014.
- Το δεύτερο είναι το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ), το οποίο αποτυπώνει τους ποσοτικοποιημένους και περιγραφικούς στόχους της Ελλάδας, στο πλαίσιο της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020».
- Το τρίτο είναι το «Μνημόνιο Συνεννόησης», δηλαδή το Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής (ΜΟΧΠ). Αυτό έχει αντικαταστήσει τις συστάσεις του Συμβουλίου προς την Ελλάδα.
- Το τέταρτο είναι το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο (ΚΣΠ)

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω, αμέσως πιο κάτω επιχειρείται η αξιολόγηση της συνοχής των στόχων της Περιφέρειας Πελοποννήσου για κάλυψη των αναπτυξιακών αναγκών της / προκλήσεων, έναντι αυτών των τεσσάρων εγγράφων. Είναι δεδομένο, όμως ότι, όπως κάθε Περιφέρεια της Χώρας, η αναπτυξιακή στρατηγική της για την περίοδο 2014-2020, αφ' ενός επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τη λειτουργία των πολιτικών που εκφράζουν αυτά τα έγγραφα, αφ' ετέρου η περιφερειακή στρατηγική θα πρέπει να συμβάλλει στη

συνολική εθνική αναπτυξιακή στρατηγική και στις επί μέρους τομεακές εθνικές πολιτικές, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων αναπτυξιακών χαρακτηριστικών και αντίστοιχων αναγκών και προοπτικών της Περιφέρειας.

Έχει ήδη αναφερθεί, ότι το ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020, θα καλύψει ένα μικρό μέρος της συνολικής αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας, με δεδομένο τον σχετικά μικρό προϋπολογισμό του σε ΕΤΠΑ και σε ΕΚΤ, έναντι εκείνων των κονδυλίων που αναλογούν στη Περιφέρεια από τα δύο αυτά Ταμεία. Παράλληλα, στην Περιφέρεια Πελοποννήσου αναλογούν και πόροι των άλλων Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) που συγχρηματοδοτούν το ΕΣΠΑ 2014 – 2020. Ως εκ τούτου, όσον αφορά στην αξιολόγηση της εξωτερικής συνοχής του Προγράμματος, λαμβάνονται υπόψη, κατ' αρχήν οι στόχοι της Περιφέρειας για κάλυψη του συνόλου των αναπτυξιακών αναγκών της για την περίοδο 2014-2020, έναντι και των τεσσάρων συγκεκριμένων εγγράφων. Παράλληλα εκτιμάται ο βαθμός κάλυψης των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας έναντι του ΕΣΠΑ 2014-2020, εκείνων που καλύπτονται από το ΠΕΠ Πελοποννήσου, προκειμένου να διαπιστωθεί η συνεκτικότητα λειτουργίας του ΠΕΠ έναντι του συνολικού ΕΣΠΑ.

2.1.1 ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΕΣΠΑ 2014-2020

Είναι δεδομένο ότι η στρατηγική του ΕΣΠΑ 2014-2020 εκφράζεται στο αναπτυξιακό όραμα της Χώρας, για την επίτευξη του οποίου έχουν επιλεγεί πέντε χρηματοδοτικές προτεραιότητες, με συγκέντρωση των πόρων των ΕΔΕΤ σε επιλεγμένους Θεματικούς Στόχους. Ως εκ τούτου η αξιολόγηση της συνεκτικότητας των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας, ως προς τη στρατηγική του ΕΣΠΑ, διερευνάται σε σχέση με τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ, αφού αυτές συνθέτουν την συνολική στρατηγική του ΕΣΠΑ 2014 – 2020.

Όπως έχει προαναφερθεί, στο κείμενο του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 και συγκεκριμένα στο κεφάλαιο 1.1, αναφέρονται με σαφήνεια οι αναπτυξιακές ανάγκες / προκλήσεις της Περιφέρειας, τις οποίες η Περιφέρεια στοχεύει να καλύψει με χρηματοδότηση όλων των ΕΔΕΤ.

Από την καταγραφή των αναγκών / προκλήσεων που στοχεύει η Περιφέρεια να καλύψει κατά τη νέα προγραμματική περίοδο, με τη διασταύρωσή τους με τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ 2014-2020, διαπιστώνεται ότι αυτές μπορούν να αντιστοιχηθούν

σε συγκεκριμένους Θεματικούς Στόχους. Παράλληλα αντιστοιχίζονται απόλυτα οι Χρηματοδοτικές Προτεραιότητες.

Με δεδομένο, ότι , αφ' ενός οι ανάγκες / προκλήσεις της Περιφέρειας έχουν αντιστοιχηθεί σε Θεματικούς Στόχους, αφ' ετέρου σε κάθε χρηματοδοτική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ αντιστοιχούν, με μοναδικότητα, συγκεκριμένοι Θεματικοί Στόχοι, η συνέπεια συγκεκριμένων προκλήσεων / αναγκών της Περιφέρειας Πελοποννήσου, θα έπρεπε να αντιστοιχίζεται αποκλειστικά μ' εκείνη τη χρηματοδοτική προτεραιότητα στην οποία αντιστοιχούν οι Θεματικοί Στόχοι που αντιστοιχούν οι συγκεκριμένες ανάγκες / προκλήσεις της Περιφέρειας. Ως εκ τούτου, ο βαθμός συνέπειας συγκεκριμένων αναγκών της Περιφέρειας θα έπρεπε να εκτιμάται, βάσει της τετραβάθμιας κλίμακας, μόνο σε σχέση με την εκάστοτε χρηματοδοτική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ , που συμπίπτουν οι Θεματικοί Στόχοι της με τους Θεματικούς Στόχους που αντιστοιχούν οι συγκεκριμένες ανάγκες.

Γι' αυτόν τον λόγο, στον πίνακα 1.α του Παραρτήματος ΙΙΙ, έχουν ομαδοποιηθεί οι προκλήσεις / ανάγκες της Περιφέρειας ανά Θεματικό Στόχο, ενώ έχουν σκιασθεί τα κελιά του πίνακα (μήτρας) των αναγκών ανά Θεματικό Στόχο με τη χρηματοδοτική προτεραιότητα στην οποία αντιστοιχούν οι συγκεκριμένοι Θεματικοί Στόχοι.

Παρ' όλα αυτά, ορισμένες προκλήσεις / ανάγκες της Περιφέρειας παρουσιάζουν κάποιο βαθμό συνέπειας και με άλλες χρηματοδοτικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ στις οποίες δεν αντιστοιχούν οι Θεματικοί Στόχοι των συγκεκριμένων αναγκών.

Δηλαδή, σ' αυτές τις περιπτώσεις προκύπτει αυξημένος βαθμός συνέπειας των συγκεκριμένων αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας με τη στρατηγική του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Για την ποσοτικοποίηση του βαθμού συνέπειας των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας, ανά Θεματικό Στόχο, τόσο προς την κάθε χρηματοδοτική προτεραιότητα που αντιστοιχεί ο συγκεκριμένος Θεματικός Στόχος (σκιασμένα κελιά), όσο και προς τις άλλες χρηματοδοτικές προτεραιότητες, αθροίζονται κάθετα οι τιμές της κλίμακας και το άθροισμα διαιρείται δια του κάθετου αθροίσματος της μέγιστης εν δυνάμει τιμής της κλίμακας (3), όλων των κελιών. Το ηλίκο αυτής της διαίρεσης ανά στήλη, για το σύνολο των αναγκών / προκλήσεων ανά Θεματικό Στόχο, εκφράζει τον βαθμό συνέπειας των στόχων της Περιφέρειας για κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών (ανά Θεματικό Στόχο), με την αντίστοιχη χρηματοδοτική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ.

Αντίστοιχα, ο βαθμός συνέπειας κάθε ανάγκης / πρόκλησης προς όλες τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες και όχι μόνο προς εκείνη στην οποία αντιστοιχεί ο Θεματικός Στόχος της συγκεκριμένης ανάγκης / πρόκλησης, εκτιμάται ποσοτικά με το οριζόντιο άθροισμα των τιμών της κλίμακας και αυτό το άθροισμα (ανά πρόκληση / ανάγκη) διαιρείται δια της εν

δυνάμει μέγιστης τιμής (3) του κελλιού που αντιστοιχεί στη συγκεκριμένη ανάγκη / πρόκληση, με την αντίστοιχη μία (1) χρηματοδοτική προτεραιότητα στην οποία αντιστοιχεί ο Θεματικός Στόχος της συγκεκριμένης ανάγκης / πρόκλησης, ήτοι πάντα δια τρία (3).

Με βάση αυτήν την μεθοδολογία, αφ' ενός ποσοτικής εκτίμησης του βαθμού συνέπειας της ομάδας προκλήσεων / αναγκών της Περιφέρειας που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένο Θεματικό Στόχο, με κάθε χρηματοδοτική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, αφ' ετέρου κάθε ανάγκης / πρόκλησης με όλες τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ, εκτιμάται ποσοτικά ο βαθμός συνέπειας των αναγκών / προκλήσεων ανά Θεματικό Στόχο προς όλες τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ, ήτοι προς τη συνολική στρατηγική του ΕΣΠΑ 2014-2020. Ως εκ τούτου, αυτός ο συνολικός βαθμός συνέπειας των αναγκών / προκλήσεων ανά Θεματικό Στόχο είναι το άθροισμα των αντίστοιχων βαθμών συνέπειας ανά χρηματοδοτική προτεραιότητα, ή ο μέσος όρος των βαθμών συνέπειας κάθε ανάγκης / πρόκλησης του συγκεκριμένου Θεματικού Στόχου προς όλες τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Για την ποσοτική εκτίμηση του βαθμού συνέπειας όλων των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου προς κάθε χρηματοδοτική προτεραιότητα στην οποία αντιστοιχούν οι Θεματικοί Στόχοι κάθε ανάγκης / πρόκλησης (γραμμή α1 στο τέλος του πίνακα 1.α, αθροίζονται (κάθετα) οι τιμές της κλίμακας των σκιασμένων κελλιών (γραμμή α στο τέλος του πίνακα) και διαιρούνται δια του αθροίσματος της εν δυνάμει μέγιστης τιμής (3) κάθε κελλιού. Αντίστοιχα, ο συνολικός βαθμός συνέπειας όλων των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας προς όλες εκείνες τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ στις οποίες αντιστοιχούν οι Θεματικοί Στόχοι κάθε ανάγκης / πρόκλησης, εκτιμάται ως το άθροισμα των τιμών της κλίμακας όλων των σκιασμένων κελλιών δια του αθροίσματος της εν δυνάμει μέγιστης τιμής της κλίμακας (3) όλων των σκιασμένων κελλιών (τιμή τελευταίας στήλης και γραμμή α1 στο τέλος του πίνακα 1.α.

Τέλος, για την ποσοτική εκτίμηση του βαθμού συνέπειας όλων των αναγκών / προκλήσεων ανά χρηματοδοτική προτεραιότητα (ανά στήλη), γραμμή β1 στο τέλος του πίνακα , αθροίζονται οι τιμές της κλίμακας όλων των κελλιών της συγκεκριμένης στήλης (γραμμή β στο τέλος του πίνακα) και το άθροισμα αυτό διαιρείται δια του αθροίσματος της εν δυνάμει μέγιστης τιμής (3) της κλίμακας για όλα τα σκιασμένα κελλιά και της μικρότερης τιμής (1) της κλίμακας για τα μη σκιασμένα κελλιά, στα οποία εμφανίζεται κάποια τιμή της κλίμακας. Αντίστοιχα ο συνολικός βαθμός συνέπειας όλων των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας προς όλες τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ, εκτιμάται ως το άθροισμα όλων των τιμών της κλίμακας δια του αθροίσματος της εν δυνάμει μέγιστης τιμής (3) της κλίμακας όλων των σκιασμένων κελλιών και της

μικρότερης τιμής (1) της κλίμακας για τα μη σκιασμένα κελλιά, στα οποία εμφανίζεται κάποια τιμή της κλίμακας (τιμή τελευταίας στήλης και γραμμής β1 του πίνακα 1.α.

Κατόπιν της αναλυτικής παρουσίασης της μεθοδολογίας ποσοτικής εκτίμησης του βαθμού συνέπειας των στόχων για κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου με τη στρατηγική του ΕΣΠΑ 2014-2020, με εργαλείο τον πίνακα 1.α / μήτρα διπλής εισόδου, του Παραρτήματος ΙΙΙ, από τον συγκεκριμένο πίνακα διαπιστώνονται τα εξής:

- α) Οι στόχοι για κάλυψη των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας που αντιστοιχούν στους Θεματικούς Στόχους 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8 και 10 παρουσιάζουν πολύ υψηλούς βαθμούς συνέπειας με τη στρατηγική του ΕΣΠΑ, (ίσους ή μεγαλύτερους της μονάδας), από 1,0 μέχρι 1,38. Αυτό συμβαίνει διότι αρκετοί από τους στόχους για κάλυψη αυτών των αναγκών, παρουσιάζουν συνέπεια / συνάφεια και με χρηματοδοτικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ, πέραν εκείνων στις οποίες αντιστοιχούν ένας προς έναν, οι Θεματικοί Στόχοι για κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών της Περιφέρειας.
- β) Οι δε, στόχοι για κάλυψη των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας που αντιστοιχούν στους Θεματικούς Στόχους 7 και 9, παρουσιάζουν υψηλούς μεν βαθμούς συνέπειας με τη στρατηγική του ΕΣΠΑ, μικρότερους δε της μονάδας (από 0,87 μέχρι 0,95). Αυτό συμβαίνει, αφ' ενός διότι οι στόχοι για κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών / προκλήσεων, εμφανίζουν βαθμό συνέπειας μόνο μ' εκείνες τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες στις οποίες αντιστοιχούν Θεματικοί Στόχοι με τους οποίους αντιστοιχίζονται οι συγκεκριμένες ανάγκες / προκλήσεις της Περιφέρειας , αφ' ετέρου, για ορισμένες ανάγκες / προκλήσεις δεν επιτυγχάνονται πάντα οι μέγιστες τιμές της κλίμακας συνέπειας, με τη χρηματοδοτική προτεραιότητα στην οποία αντιστοιχούν οι Θεματικοί Στόχοι των συγκεκριμένων αναγκών / προκλήσεων (σκιασμένα κελλιά).
- γ) Όσον αφορά στους στόχους για κάλυψη του συνόλου των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας, αυτοί παρουσιάζουν έναν σχετικά υψηλό βαθμό συνέπειας (0,95) με το σύνολο των χρηματοδοτικών προτεραιοτήτων του ΕΣΠΑ στις οποίες αντιστοιχούν οι Θεματικοί Στόχοι που ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες ανάγκες / προκλήσεις. Αντίστοιχα, ο βαθμός συνέπειας του συνόλου των αναγκών της Περιφέρειας με το σύνολο των χρηματοδοτικών προτεραιοτήτων του ΕΣΠΑ, μεγαλώνει (0,99), όταν υπολογίζονται οι βαθμοί συνέπειας των αναγκών της Περιφέρειας, με χρηματοδοτικές προτεραιότητες στις οποίες δεν αντιστοιχούν, κατ' ανάγκη, Θεματικοί Στόχοι στους οποίους αντιστοιχούν οι συγκεκριμένες ανάγκες.

Από τα παραπάνω, φαίνεται ότι οι στόχοι για κάλυψη των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας, έχουν αρκετά υψηλό βαθμό συνέπειας με τη στρατηγική του ΕΣΠΑ, όπως αυτή εκφράζεται από τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες του, με εξαίρεση τις ανάγκες

που αντιστοιχούν στον Θεματικό Στόχο 7, όπου παρατηρείται βαθμός συνέπειας των στόχων για κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών, τόσο με την 3η χρηματοδοτική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, όσο και με το σύνολο των χρηματοδοτικών προτεραιοτήτων, ίσος με 0,87, ο οποίος φυσικά δεν μπορεί να θεωρηθεί χαμηλός.

Επίσης, από τον πίνακα 1.α, φαίνεται ότι τον μεγαλύτερο, αθροιστικό βαθμό συνέπειας με τις αντίστοιχες ανάγκες προκλήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου παρουσιάζουν οι τρεις πρώτες χρηματοδοτικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ, δηλαδή εκείνη που στοχεύει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, εκείνη που στοχεύει στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και στην κοινωνική ένταξη και εκείνη που στοχεύει στην προστασία του περιβάλλοντος και στην κλιματική αλλαγή.

Σημαντικά χαμηλότερος είναι ο βαθμός συνέπειας (προσέγγισης) των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου με τους στόχους / εξειδίκευση και της πέμπτης Χρηματοδοτικής προτεραιότητας του ΕΣΠΑ, για τη βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Αυτό αιτιολογείται από το γεγονός ότι η συγκεκριμένη χρηματοδοτική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, αντιμετωπίζει τα γενικότερα προβλήματα / ανάγκες της Χώρας στον συγκεκριμένο τομέα και δεν εξειδικεύεται σύμφωνα με τις ανάγκες της κάθε Περιφέρειας, και κατ' ακολουθία με τις αντίστοιχες ανάγκες της Περιφέρειας Πελοποννήσου καθώς και κάθε Περιφέρειας εξάλλου.

Όσον αφορά στην ποσοτική εκτίμηση του βαθμού συνέπειας των στόχων για κάλυψη από το ΠΕΠ των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας, με τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες (στρατηγική) του ΕΣΠΑ 2014-2020, εφαρμόστηκε ακριβώς η ίδια μεθοδολογία που αναφέρθηκε αναλυτικά πιο πάνω και αυτή αποτυπώνεται στον πίνακα 1.β του παραρτήματος ΙΙΙ αυτής της έκθεσης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του συγκεκριμένου πίνακα, διαπιστώνονται τα εξής:

- i) Οι στόχοι για κάλυψη από το ΠΕΠ των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας που αντιστοιχούν στους Θεματικούς Στόχους 1, 2, 3 και 8, παρουσιάζουν πολύ υψηλούς βαθμούς συνέπειας με τη στρατηγική του ΕΣΠΑ, (μεγαλύτερους ή ίσους της μονάδας). Αυτό συμβαίνει διότι αρκετοί από τους στόχους για κάλυψη αυτών των αναγκών, παρουσιάζουν συνέπεια / συνάφεια και με χρηματοδοτικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ στις οποίες δεν αντιστοιχούν οι Θεματικοί Στόχοι στους οποίους αντιστοιχούν οι στόχοι για κάλυψη από το ΠΕΠ των συγκεκριμένων αναγκών της Περιφέρειας.
- ii) Αντίστοιχα οι στόχοι για κάλυψη από το ΠΕΠ των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας που αντιστοιχούν στους Θεματικούς Στόχους 4, 5, 6, 7, και 10

παρουσιάζουν υψηλούς μεν βαθμούς συνέπειας με τη στρατηγική του ΕΣΠΑ, αλλά μικρότερους της μονάδας. Μικρότερους βαθμούς συνέπειας των χρηματοδοτικών προτεραιοτήτων του ΕΤΠΑ με τις ανάγκες της Περιφέρειας που καλύπτονται από το ΠΕΠ, είναι εκείνες οι ανάγκες που αντιστοιχούν στο Θεματικό Στόχο 5, ενώ τον μεγαλύτερο βαθμό συνέπειας εμφανίζουν οι ανάγκες της Περιφέρειας που αντιστοιχούν στο Θεματικό Στόχο 8.

- ii) Τέλος οι στόχοι για κάλυψη από το ΠΕΠ του συνόλου των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας, παρουσιάζουν έναν υψηλό βαθμό συνέπειας (0,93) με το σύνολο των χρηματοδοτικών προτεραιοτήτων του ΕΣΠΑ στις οποίες αντιστοιχούν οι Θεματικοί Στόχοι που αντιστοιχούν στις συγκεκριμένες ανάγκες / προκλήσεις. Ο δε βαθμός συνέπειας του συνόλου των αναγκών της Περιφέρειας που καλύπτονται από το ΠΕΠ με το σύνολο των χρηματοδοτικών προτεραιοτήτων του ΕΣΠΑ, μεγαλώνει (0,97), όταν υπολογίζονται και οι βαθμοί συνέπειας των αναγκών της Περιφέρειας με χρηματοδοτικές προτεραιότητες στις οποίες δεν αντιστοιχούν κατ' ανάγκη Θεματικοί Στόχοι στους οποίους αντιστοιχούν οι συγκεκριμένες ανάγκες.

Από τα παραπάνω, φαίνεται ότι οι στόχοι για κάλυψη από το ΠΕΠ των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας έχουν αρκετά υψηλό βαθμό συνέπειας με τη στρατηγική του ΕΣΠΑ, όπως αυτή εκφράζεται από τις χρηματοδοτικές προτεραιότητές του.

Παράλληλα, από τους βαθμούς συνέπειας που παρουσιάζουν οι ανάγκες / προκλήσεις που καλύπτονται από το ΠΕΠ, με κάθε χρηματοδοτική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, φαίνεται ότι με τις τρεις πρώτες, κυρίως η πρώτη και η δεύτερη, οι βαθμοί συνέπειας είναι αρκετά υψηλοί. Συγκεκριμένα, με την πρώτη χρηματοδοτική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ που αναφέρεται στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, παρουσιάζεται υψηλός βαθμός συνάφειας με τις ανάγκες της Περιφέρειας Πελοποννήσου οι οποίες καλύπτονται από το ΠΕΠ, δηλαδή η εξειδίκευση και η ιεράρχηση των αναγκών που θα καλυφθούν από το ΠΕΠ προσεγγίζονται σε μεγαλύτερο βαθμό από τους στόχους και εξειδίκευση της συγκεκριμένης Χρηματοδοτικής προτεραιότητας. Το φαινόμενο αυτό κατά πάσα πιθανότητα έχει να κάνει με τις δράσεις που συγχρηματοδοτεί το ΕΤΠΑ ως προς την ανταγωνιστικότητα και εξωστρέφεια, των επιχειρήσεων μέσω της Έρευνας / Τεχνολογίας και καινοτομίας, σε σχέση με τις παρεμβάσεις του ΕΓΤΑΑ, τις οποίες όμως έχει ιδιαίτερη ανάγκη η Περιφέρεια Πελοποννήσου, ως περιοχή με κύριο κορμό του επιχειρηματικού και παραγωγικού της ιστού τον αγροτοδιατροφικό της τομέα. Υψηλό επίσης βαθμό συνέπειας παρουσιάζουν οι ανάγκες που θα καλυφθούν από το ΠΕΠ στον τομέα του ανθρώπινου δυναμικού, στον οποίο αναφέρεται η συγκεκριμένη Χρηματοδοτική προτεραιότητα του ΕΣΠΑ, αλλά και στις ανάγκες περί κοινωνικής ένταξης

και της ελκυστικότητας της εκπαίδευσης, στόχοι που επιδιώκουν να καλυφθούν σχεδόν αποκλειστικά από το ΠΕΠ αυτές τις ανάγκες.

Ο σχετικά και όχι ιδιαίτερα χαμηλός βαθμός συνέπειας Περιφέρειας που καλύπτονται από το ΠΕΠ, σε σχέση με την τέταρτη χρηματοδοτική προτεραιότητα, η οποία αναφέρεται στην ανάπτυξη - εκσυγχρονισμό - συμπλήρωση των υποδομών (μεταφορικών και ενεργειακών), αιτιολογείται, αφού η συγκεκριμένη χρηματοδοτική προτεραιότητα εστιάζει κυρίως στα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών και στις ενεργειακές υποδομές, στόχοι και δράσεις που καλύπτονται σε σχετικά μικρό βαθμό από το ΠΕΠ.

Πολύ χαμηλός είναι ο βαθμός συνέπειας των αναγκών που καλύπτονται από το ΠΕΠ ως προς την 5η Χρηματοδοτική Προτεραιότητα, η οποία αναφέρεται στη βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας στη δημόσια διοίκηση και στην τοπική αυτοδιοίκηση. Αυτό αιτιολογείται, με δεδομένο ότι στο ΠΕΠ δεν υφίσταται ο Θεματικός Στόχος 11, αλλά μόνο έμμεσα μέσω του Θεματικού Στόχου 2, προσεγγίζονται από το ΠΕΠ οι κάποιες ανάγκες που άπτονται της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης και κυρίως της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Με βάση τα παραπάνω όσον αφορά στην αξιολόγηση της συνέπειας των στόχων για κάλυψη των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας, σε σχέση με τη στρατηγική του ΕΣΠΑ 2014-2020, τόσο για το σύνολο των αναγκών της Περιφέρειας, οι οποίες επιδιώκεται να καλυφθούν κατά το δυνατόν από όλα τα ΕΔΕΤ και τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ, όσο και για εκείνες που θα καλυφθούν από το ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020, διαπιστώνεται και στις δύο περιπτώσεις ότι οι βαθμοί συνάφειας είναι υψηλοί έως ιδιαίτερα υψηλοί, με ελάχιστη διαφοροποίηση, ως προς το σύνολο των αναγκών στις δύο περιπτώσεις. Η διαφοροποίηση αυτή αναφέρεται στους υψηλότερους συνολικούς βαθμούς συνέπειας των αναγκών που καλύπτονται από το ΠΕΠ, σε σχέση με εκείνους που αναφέρονται στο σύνολο των αναγκών της Περιφέρειας που επιδιώκεται να καλυφθούν από το σύνολο των ΕΔΕΤ, δηλαδή και από τα Τομεακά Προγράμματα.

Αν και η διαφορά είναι ελάχιστη και θα ενέχει τον κίνδυνο σφάλματος του αξιολογητή, θα μπορούσε να αιτιολογηθεί αυτή η διαφορά από το γεγονός ότι οι ανάγκες που καλείται να αντιμετωπίσει το ΠΕΠ είναι πλησιέστερα στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Περιφέρειας και όχι σ' εκείνες που αντιστοιχούν στο σύνολο της Χώρας, τις οποίες καλύπτουν τα υπόλοιπα Επιχειρησιακά Προγράμματα, κυρίως τα τομεακά, μέσα από τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ.

2.1.2 ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ «ΕΥΡΩΠΗ 2020», ΟΠΩΣ ΕΚΦΡΑΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟ ΕΠΜ

Η ίδια μεθοδολογία, δηλαδή η χρήση της τετραβάθμιας κλίμακας ίσων διαστημάτων (0-3), χρησιμοποιήθηκε, προκειμένου να εκτιμηθεί ο βαθμός συνέπειας των αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας που αντιμετωπίζονται από το ΠΕΠ, ως προς τους στόχους της Χώρας στο πλαίσιο της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020», όπως αναφέρονται στο ΕΠΜ. Τα αποτελέσματα αυτής της εργασίας αποτυπώνονται στον Πίνακα 2 του Παραρτήματος ΙΙΙ, από τα οποία φαίνεται ότι ως προς αυτή τη Στρατηγική, οι στόχοι της Περιφέρειας Πελοποννήσου για κάλυψη των αναπτυξιακών αναγκών / προκλήσεων παρουσιάζουν βαθμούς συνέπειας, ανά Θεματικό Στόχο, οι οποίοι κυμαίνονται από 0,67 έως 0,93, με συνολικό βαθμό 0,84, για το σύνολο των αναγκών / προκλήσεων στο σύνολο των στόχων. Αν και σ' αυτή την περίπτωση η διαφορά σε σχέση με το ΕΣΠΑ είναι σχετικά μικρή, εν τούτοις δικαιολογείται από το γεγονός ότι οι αναπτυξιακές ανάγκες/ προκλήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την περίοδο 2014-2020 προσδιορίστηκαν, κυρίως, με βάση τα ιδιαίτερα αναπτυξιακά προβλήματα και προοπτικές της Περιφέρειας, κατά βάση μάλλον ως προς τη πολιτική συνοχής / σύγκλισης που δεν ταυτίζονται κατ' ανάγκη σε όλο το φάσμα τους με όλους τους στόχους της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Παράλληλα, ένας άλλος λόγος του σχετικά χαμηλού βαθμού συνέπειας των αναγκών της Περιφέρειας που καλύπτονται από το ΠΕΠ, ως προς την στρατηγική «Ευρώπη 2020», όπως αυτή εκφράζεται στο ΕΠΜ είναι ότι, λόγω του σχετικά χαμηλού χρηματοδοτικού βάρους του ΠΕΠ σε σχέση με τις ανάγκες / υποχρεώσεις της χώρας ως προς την στρατηγική «Ευρώπη 2020», αυτές θα καλυφθούν από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα. Τέτοιες περιπτώσεις είναι σε μεγάλο βαθμό οι ανάγκες για επενδύσεις σε Ε & Α (% επί του ΑΕΠ), σχεδόν αποκλειστικά οι ανάγκες για κάλυψη του ποσοστού απασχόλησης, απολύτως αποκλειστικά ο στόχος για ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και ο στόχος για μείωση των αερίων του θερμοκηπίου.

Έχει όμως, ιδιαίτερη σημασία το γεγονός ότι με ορισμένους στόχους της Στρατηγικής «Ε 2020» παρατηρείται απόλυτη συνάφεια / συνέπεια των αναγκών / προκλήσεων, όπως για παράδειγμα η μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, η ενεργειακή απόδοση και μείωση της κατανάλωσης της ενέργειας, και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Αντίθετα, χαμηλό βαθμό συνάφειας παρουσιάζουν οι ανάγκες που αντιστοιχούν στους στόχους για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και για αύξηση του ποσοστού απασχόλησης. Ιδιαίτερα υψηλός είναι επίσης ο βαθμός συνάφειας / συνέπειας των αναγκών / προκλήσεων που αντιστοιχούν στους στόχους για μείωση του αριθμού ατόμων σε κατάσταση ή σε κίνδυνο φτώχειας ή αποκλεισμού και αύξηση επενδύσεων σε Ε & Α.

Από αυτό φαίνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις όχι μόνο η πολιτική συνοχής εξυπηρετεί τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», αλλά ορισμένοι στόχοι της «Ευρώπη 2020» εξυπηρετούν και συνάδουν με την πολιτική συνοχής, όταν αυτοί οι στόχοι δημιουργούν εισοδήματα και θέσεις απασχόλησης.

Σημείωση

Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να επισημανθεί ότι ο ποσοτικοποιημένος βαθμός συνέπειας εμπεριέχει σφάλμα απόκλισης και απλά δείχνει μια τάση / κατεύθυνση.

2.1.3 ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΓΙΑ ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ / ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΜΟΧΠ) / «ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΣΥΝΕΝΝΟΗΣΗΣ»

Το Μνημόνιο Συνεννόησης οικονομικής και χρηματοπιστωτικής πολιτικής (ΜΟΧΠ) που έχει υπογράψει η Χώρα με τους τριμερείς Δανειστές της, αντικαθιστά τις συστάσεις του Συμβουλίου και περιλαμβάνει διαδικασίες και στόχους που πρέπει να υλοποιήσει και να επιτύχει το Κράτος-Μέλος. Είναι γεγονός ότι το «Μνημόνιο» στα αντίστοιχα Κεφάλαιά του περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο διαδικασίες και στόχους, τα οποία δεν είναι ευθύνη της Περιφέρειας να τα υλοποιήσει, αλλά παρ' όλα αυτά, έχουν διατυπωθεί στο Πρόγραμμα κάποιες αναπτυξιακές ανάγκες/ προκλήσεις της Περιφέρειας, οι οποίες συνάδουν με ορισμένους στόχους του «Μνημονίου».

Αυτές οι ανάγκες / προκλήσεις της Περιφέρειας, οι οποίες συνάδουν με τις δεσμεύσεις επί των διαδικασιών και στόχων του «Μνημονίου», παρουσιάζουν βαθμούς συνέπειας / συνάφειας που κυμαίνονται ανά Θεματικό Στόχο από 0,50 μέχρι 1,00. Το σύνολο δε αυτών των αναγκών / προκλήσεων για το σύνολο των στόχων του «Μνημονίου», με τους οποίους συνάδουν οι ανάγκες της Περιφέρειας, παρουσιάζουν βαθμό συνάφειας / συνέπειας ίσο με 0,50.

Οι ανάγκες / προκλήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου οι οποίες καλύπτονται από το ΠΕΠ και που παρουσιάζουν υψηλούς βαθμούς συνέπειας / συνάφειας με τους όρους του «Μνημονίου» είναι κατά φθίνουσα σειρά εκείνοι που αντιστοιχούν στους θεματικούς στόχους 4,1,10,9 & 3 (από 1,00 μέχρι και 0,75)

Επίσης, όπως φαίνεται από τον Πίνακα 3 του Παραρτήματος ΙΙΙ της παρούσας έκθεσης, στον οποίο αποτυπώνονται τα αποτελέσματα αυτής της εργασίας, πάντα με την ίδια μεθοδολογία, της χρήσης ίσων διαστημάτων τετραβάθμιας κλίμακας (0-3), τον μικρότερο βαθμό συνάφειας παρουσιάζουν οι ανάγκες / προκλήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου οι οποίες άπτονται των δεσμεύσεων του «Μνημονίου» για αγροτική και γεωργική ανάπτυξη, για αποτελεσματική και αποδοτική δημόσια διοίκηση, για την αναβάθμιση του συστήματος εκπαίδευσης, για την προώθηση της αποτελεσματικότητας και

ανταγωνιστικότητας του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και για τον εκσυγχρονισμό του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης. Αντίθετα απόλυτη συνάφεια / συνέπεια εμφανίζουν οι ανάγκες / προκλήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου που καλύπτονται από το ΠΕΠ με τις δεσμεύσεις του “Μνημονίου” για ενεργειακή πολιτική, μεταφορές και εφοδιαστική αλυσίδα.

Είναι γεγονός ότι οι συνολικές ανάγκες / προκλήσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την Περίοδο 2014-2020, στο πλαίσιο της συνολικότερης αναδιοργάνωσης της Ελληνικής Δημόσιας Διοίκησης και ανόρθωσης της δημοσιονομικής και αναπτυξιακής εικόνας της Χώρας, συνάδουν σε μεγάλο βαθμό με τους όρους και δεσμεύσεις του “Μνημονίου”. Εκείνες, όμως, που καλύπτονται από το ΠΕΠ συνάδουν σε μικρότερο βαθμό με την στρατηγική “Ευρώπη 2020”, λαμβανομένου υπ’ όψη ότι πολλές από αυτές τις προκλήσεις / ανάγκες και κατ’ ακολουθία στόχους της Περιφέρειας καλύπτονται από τα αντίστοιχα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020.

2.1.4 ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ, ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.

Στην περίπτωση της αξιολόγησης της συνέπειας του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 με το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο (ΚΣΠ), το οποίο αποτελεί πλαίσιο κατευθύνσεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς τα Κράτη-Μέλη για την κατάρτιση των αντίστοιχων Συμφώνων Εταιρικής Σχέσης, δεν ακολουθήθηκε από τον Σύμβουλο της εκ των προτέρων αξιολόγησης η ίδια μεθοδολογία με την προηγούμενη αξιολογική προσέγγιση, επί των άλλων τριών προγραμματικών εγγράφων. Και αυτό διότι το ΚΣΠ, ως αυστηρό πλαίσιο κατευθύνσεων για την κατάρτιση του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης, έχει επηρεάσει σημαντικά τη δομή και τα περιεχόμενα του ΕΣΠΑ. Με δεδομένο ότι έχει ήδη αξιολογηθεί η συνέπεια του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020, με ποσοτικούς όρους με το ΕΣΠΑ 2014-2020 και κατ’ ακολουθία έχει αξιολογηθεί η συνέπεια του Προγράμματος με το ΚΣΠ. Πέραν όμως αυτής της προσέγγισης, σ’ αυτό το κεφάλαιο της εκ των προτέρων αξιολόγησης, αμέσως πιο κάτω γίνεται μια προσπάθεια προσέγγισης της ανταπόκρισης της στρατηγικής και των περιεχομένων του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 με τις βασικές κατευθύνσεις (αντίστοιχα κεφάλαια) του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου.

Συμβολή των ΕΔΕΤ στη στρατηγική της Ένωσης για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και συνοχή με την οικονομική διακυβέρνηση της Ένωσης.

Τόσο από την περιγραφή της συνολικής αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας για την περίοδο 2014-2020, όσο και από τη στρατηγική του Προγράμματος, ως μέρος της συνολικής στρατηγικής της Περιφέρειας, όπως αυτή εκφράζεται μέσω των Θεματικών

Στόχων, των Επενδυτικών Προτεραιοτήτων με τις αντίστοιχες κατανομές των πόρων του Προγράμματος και τους ειδικούς στόχους που έχουν τεθεί και στους τέσσερις Άξονες Προτεραιότητας του ΠΕΠ, καθίσταται σαφής η συμβολή του Προγράμματος στη στρατηγική της Ένωσης για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Σημαντική παράμετρος για την αυξημένη συμβολή του Προγράμματος σε αυτή τη στρατηγική είναι η διαδικασία καθορισμού της περιφερειακής στρατηγικής “Έξυπνη εξειδίκευση”. Παράλληλα, η αξιοποίηση δέκα από τους έντεκα Θεματικούς Στόχους των ΕΔΕΤ με τις αντίστοιχες επιλεγμένες επενδυτικές προτεραιότητες ανά Θεματικό Στόχο και την κατανομή των πόρων του προγράμματος σ’ αυτές τις επενδυτικές προτεραιότητες, όπως φαίνεται και στους πίνακες 1 & 2 που έχουν προηγηθεί στην παρούσα έκθεση, διευρύνεται η συμβολή του Προγράμματος στη στρατηγική της Ένωσης, στην κλίμακα που του αναλογεί σε σχέση και με τους πόρους των ΕΔΕΤ που δεσμεύει.

Συγκεκριμένα, λαμβάνοντας υπ’ όψιν ότι ένα μεγάλο μέρος των δράσεων που θα υλοποιηθούν στην Περιφέρεια Πελοποννήσου στο πλαίσιο συγκεκριμένων Θεματικών Στόχων, θα χρηματοδοτηθούν από Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020, εξασφαλίζοντας την συμπληρωματικότητα και συνέργεια με τις αντίστοιχες δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από το ΠΕΠ, οι επενδυτικές προτεραιότητες του Προγράμματος με τις αντίστοιχες δαπάνες και ειδικούς στόχους, αντιμετωπίζουν ανάγκες της Περιφέρειας για την Έρευνα και καινοτομία, την εκπαίδευση, σε επίπεδο υποδομών, την ενεργειακή απόδοση, την ενίσχυση των ΜΜΕ, την διασφάλιση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και την διαχείριση των φυσικών πόρων, καθώς και για την κλιματική αλλαγή. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, με δράσεις κοινωνικής ένταξης, ενώ οι αναπτυξιακές ανάγκες της Περιφέρειας για προώθηση των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης και για αναβάθμιση / εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, θα καλυφθούν αποκλειστικά από τα αντίστοιχα Τομεακά Επιχειρησιακά προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020. Στο Πλαίσιο αυτών των επενδυτικών προτεραιοτήτων του ΠΕΠ, επιτυγχάνεται συγκέντρωση του 25% των πόρων του ΕΤΠΑ στους τέσσερις (4) πρώτους Θεματικούς Στόχους των ΕΔΕΤ (1,2,3 & 4), λαμβάνοντας υπ’ όψιν ότι το μεγαλύτερο μέρος των δράσεων αυτών των Θεματικών Στόχων που θα υλοποιηθούν στην Περιφέρεια Πελοποννήσου θα χρηματοδοτηθούν από τα αντίστοιχα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα, όπως έχει προαναφερθεί, ενώ όσον αφορά στους πόρους του ΕΚΤ του Προγράμματος, αυτοί συγκεντρώνονται κατά 81,4% σε τέσσερις (4) επενδυτικές προτεραιότητες (9ι, 9ιγ, 9ν & 9νι) & κατά 86,9% σε πέντε (5) επενδυτικές προτεραιότητες συμπεριλαμβανομένης και της 9ι. Δηλαδή η συγκέντρωση των πόρων του ΕΚΤ στο Πρόγραμμα, υπερβαίνει σημαντικά το ελάχιστο ποσοστό που τίθεται από το άρθρο 4, παράγραφο 3β του Κ (ΕΚ) 1304/2013 για τις περιφέρειες μετάβασης.

Παράλληλα, όπως έχει αναλυτικά περιγραφεί στα αμέσως προηγούμενα, στο ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 εξασφαλίζονται υψηλοί βαθμοί συνέπειας, σε σχέση με την

κλίμακα που του αναλογεί και λαμβάνοντας υπ' όψιν την προτεραιότητα για αντιμετώπιση των αναπτυξιακών αναγκών που προκύπτουν από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Περιφέρειας, με το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων και με το "Μνημόνιο Συνεννόησης" το οποίο αντιστοιχεί στις συστάσεις του Συμβουλίου.

Τέλος, με την επιλογή των συγκεκριμένων Θεματικών Στόχων του ΠΕΠ Πελοποννήσου λαμβάνονται υπ' όψιν οι στόχοι της Συνθήκης, συμπεριλαμβάνοντας την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή.

Ολοκληρωμένη προσέγγιση και ρυθμίσεις για τη χρήση των ΕΔΕΤ.

Όπως περιγράφεται στο κεφάλαιο 4 του ΠΕΠ με τίτλο "Ολοκληρωμένη προσέγγιση στη χωρική ανάπτυξη", στο Πρόγραμμα προβλέπεται ο σχεδιασμός και η εφαρμογή τόσο Προγραμμάτων Ολοκληρωμένης Βιώσιμης Ανάπτυξης, όσο και προγράμματα Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων (LLD). Η αναγκαιότητα αυτών των ολοκληρωμένων προγραμμάτων προκύπτει και από τις χωρικές διαφοροποιήσεις / ανισότητες που παρατηρούνται στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, όπως περιγράφεται στο Παράρτημα Ι της παρούσας έκθεσης. Στο πλαίσιο δε της Ολοκληρωμένης Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, σύμφωνα με τη σχετική αναφορά στο κεφάλαιο 4 του ΠΕΠ θα αξιοποιηθούν "Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις", αξιοποιώντας τόσο κονδύλια (πόρους) του ΠΕΠ, όσο και πόρους Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Από μια πρώτη διερεύνηση και συνεργασία του Συμβούλου της εκ των προτέρων αξιολόγησης με την ΕΔΑ και την Περιφέρεια Πελοποννήσου, για την Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη, έχουν προσδιορισθεί κονδύλια (πόροι) του ΕΤΠΑ ύψους 6.300.000 Ευρώ (κοινοτική συνδρομή), ήτοι το 3,9% των συνολικών πόρων του ΕΤΠΑ στο Πρόγραμμα κατανεμημένοι στους Θεματικούς Στόχους 6,7,9 & 10, καθώς και οι πόροι του ΕΚΤ, ύψους 4.200.000 Ευρώ (κοινοτική συνδρομή) το 7,6% των πόρων του ΕΚΤ στο Πρόγραμμα, κατανεμημένοι στους Θεματικούς Στόχους 8 & 9.

Όσον αφορά στα προγράμματα Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων έχουν προβλεφθεί κονδύλια (πόροι) του ΕΤΠΑ ύψους 15.100.000 Ευρώ (κοινοτική συνδρομή), το 9,4% των συνολικών πόρων του ΕΤΠΑ στο Πρόγραμμα, κατανεμημένα στους Θεματικούς Στόχους 2,3,6,9 & 10, καθώς και πόροι του ΕΚΤ, ύψους 5.900.000 Ευρώ (κοινοτική συνδρομή) ήτοι το 10,6% των συνολικών πόρων του ΕΚΤ στο Πρόγραμμα.

Τα προγράμματα αυτά χρηματοδοτούνται από όλους τους Άξονες προτεραιότητας του Προγράμματος, και στο πλαίσιο των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων θα χρηματοδοτηθούν και από Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020, με τη συγχρηματοδότηση του ΕΤΠΑ, του ΕΚΤ και κυρίως του ΕΓΤΑΑ, ιδιαίτερα για CLLD.

Ως εκ τούτων, η στρατηγική του ΠΕΠ συνάδει απόλυτα με το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο, όσον αφορά στην Ολοκληρωμένη Προσέγγιση για την Εδαφική Συνοχή.

Συντονισμός και συνέργειες των ΕΔΕΤ, με άλλες πολιτικές και μέσα στην Ένωση.

Είναι δεδομένο ότι το ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 δεν επαρκεί χρηματοδοτικά να καλύψει το σύνολο των αναπτυξιακών αναγκών της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την περίοδο 2014-2020, λαμβάνοντας μάλιστα υπ' όψη ότι, τόσο οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης και ύφεσης, όσο και η παραγωγική και εν γένει η κοινωνικοοικονομική διάρθρωση της Περιφέρειας, έχουν συμβάλει στη σημαντική υστέρηση ανταγωνιστικότητας της οικονομίας της. Ως εκ τούτου, για την ανάσχεση της φθίνουσας εξέλιξης, αλλά και για την αναζωογόνηση και εκσυγχρονισμό του παραγωγικού / επιχειρηματικού και κοινωνικού ιστού απαιτείται η αξιοποίηση όλων των χρηματοδοτικών μέσων και εργαλείων που διαθέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση, για την εφαρμογή των πολιτικών της.

Όπως αναφέρεται στο μέρος του Προγράμματος περί της στρατηγικής της Περιφέρειας Πελοποννήσου και του Προγράμματός της, καθώς επίσης και στο ΕΣΠΑ 2014-2020 και σύμφωνα με τις διαβουλεύσεις της Περιφέρειας με το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, αλλά και με τα υπόλοιπα Υπουργεία που εφαρμόζουν Εθνικές και Κοινοτικές πολιτικές μέσω Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, οι προβλεπόμενες στο ΠΕΠ επενδυτικές προτεραιότητες και κατηγορίες δράσεων προσδιορίστηκαν στη βάση προβλεπόμενων αντίστοιχων επενδυτικών προτεραιοτήτων και δράσεων Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από όλα τα ΕΔΕΤ.

Κυρίαρχοι τομείς με τους οποίους προβλέπεται συντονισμός του ΠΕΠ Πελοποννήσου, είναι οι δράσεις για την αγροτική οικονομία και την ανάπτυξη της υπαίθρου, μέσω δράσεων του ΕΓΤΑΑ στο πλαίσιο του αντίστοιχου Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος του Υπουργείου Γεωργίας. Επίσης οι δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος και τη διατήρηση των φυσικών πόρων, καλύπτοντας κατά κύριο λόγο τις ανάγκες του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου, συγχρηματοδοτούμενες από το Ταμείο Συνοχής, στο πλαίσιο του αντίστοιχου Τομεακού Επιχειρησιακού Προγράμματος. Μάλιστα, ένα μέρος των κονδυλίων και των αρμοδιοτήτων διαχείρισης συγκεκριμένων κατηγοριών δράσεων αυτών των δύο Τομεακών Προγραμμάτων, προβλέπεται στο ΕΣΠΑ 2014-2020, να εκχωρηθούν στις Περιφέρειες και κατ' ακολουθία και στη Περιφέρεια Πελοποννήσου, έτσι ώστε να εξασφαλισθεί η άμεση συμπληρωματικότητα και συνέργεια των δράσεων του ΠΕΠ Πελοποννήσου με τις δράσεις άλλων Προγραμμάτων που συνάδουν με τις Εθνικές και Κοινοτικές πολιτικές.

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 και μέσω του Θεματικού Στόχου 1, όπως προβλέπει και η περιφερειακή στρατηγική "Έξυπνης Εξειδίκευσης" με τον

συντονισμό της ΓΓΕΤ και των μηχανισμών που δημιουργούνται, προβλέπεται η συμπληρωματικότητα και η συνάφεια των σχετικών δράσεων με τον "Ορίζοντα 2020".

Οριζόντιες αρχές και εγκάρσιοι στόχοι πολιτικής

Όλα τα ζητήματα που τίθενται σ' αυτό το κεφάλαιο του Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου αποτελούν ειδικά αξιολογητικά θέματα της παρούσας έκθεσης και αναλύονται στα επόμενα, ως επί μέρους κεφάλαια της εκ των προτέρων αξιολόγησης. Συγκεκριμένα, τα ζητήματα που θέτει το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο, σ' αυτό το μέρος του, αναφέρονται στα εξής:

- Εταιρική σχέση και πολυεπίπεδη διακυβέρνηση
- Βιώσιμη ανάπτυξη
- Προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και μη διάκριση
- Προσβασιμότητα
- Αντιμετώπιση της δημογραφικής αλλαγής
- Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής και προσαρμογή

Όλα τα παραπάνω ζητήματα αντιμετωπίζονται από το ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 και όπως προαναφέρθηκε, περιγράφεται αναλυτικά στα επόμενα μέρη της παρούσας έκθεσης, ο βαθμός ενσωμάτωσής τους στο Πρόγραμμα, συμβάλλοντας, είτε αμέσως στην κλίμακα που αναλογεί, σε όλα τα στάδια σχεδιασμού του ή και εφαρμογής του Προγράμματος, είτε εμμέσως, στο πλαίσιο εφαρμογής της περιφερειακής στρατηγικής για την περίοδο 2014-2020.

Ρυθμίσεις για να αντιμετωπιστούν καίριες εδαφικές προκλήσεις

Έχει ήδη αναφερθεί στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων προσεγγίσεων, ότι το ΠΕΠ Πελοποννήσου αντιμετωπίζει τις χωρικές / εδαφικές ενδοπεριφερειακές διαφοροποιήσεις / ανισότητες, με προγράμματα Ολοκληρωμένης Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης και με προγράμματα Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων, κάνοντας χρήση και των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων, κυρίως στα προγράμματα βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Σ' αυτά τα προγράμματα αξιοποιούνται περισσότεροι του ενός Θεματικοί Στόχοι και αντίστοιχα ένας αριθμός επενδυτικών προτεραιοτήτων, προκειμένου να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά, τα αναπτυξιακά προβλήματα / μειονεκτήματα, αλλά και να αξιοποιηθούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα συγκεκριμένων περιοχών (αστικών, ημιαστικών και αγροτικών) της Περιφέρειας. Τα εν λόγω προγράμματα αξιοποιούν και τα δύο Ταμεία που συγχρηματοδοτούν το ΠΕΠ, αλλά στοχεύεται να αξιοποιηθούν και άλλα ΕΔΕΤ στο πλαίσιο των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων και κυρίως, όπως απαιτείται, η αξιοποίηση του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), το οποίο έχει κυρίαρχο ρόλο σε μια Περιφέρεια

όπως η Πελοπόννησος με διογκωμένο αγροτικό τομέα ο οποίος αντιμετωπίζει σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα. Αυτό εξ' άλλου τονίζεται και στη περιφερειακή στρατηγική "έξυπνης εξειδίκευσης" της Πελοποννήσου. Παράλληλα και επιπρόσθετα, το ΕΓΤΑΑ θα συμμετάσχει ουσιαστικά στα προγράμματα Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων, τα οποία θα πρέπει να λειτουργήσουν με την αξιοποίηση ή και τη συνέργεια τόσο του ΕΤΠΑ, όσο και του ΕΚΤ, ενισχύοντας το τοπικό παραγωγικό και κοινωνικό δυναμικό περιοχών της Περιφέρειας με χαμηλή ανάπτυξη.

Όσον αφορά στη διασυνοριακή και διαπεριφερειακή συνεργασία, ήδη έχει αναφερθεί στο Πρόγραμμα η συμμετοχή της Περιφέρειας Πελοποννήσου στη μακροπεριφέρεια της Αδριατικής. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη όμως το σχετικά χαμηλό χρηματοδοτικό σχήμα του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020, καθώς επίσης και η ανάγκη άμεσης έναρξης υλοποίησης του συγκεκριμένου προγράμματος διασυνοριακής/ διαπεριφερειακής συνεργασίας, λόγω της επικινδυνότητας απώλειας πόρων από την εφαρμογή του κανόνα n+3. Αυτή η παράμετρος δημοσιονομικής διαχείρισης του Προγράμματος θα πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν για όλα τα προγράμματα χωρικής ανάπτυξης, τα οποία απαιτούν ειδικές διαδικασίες εξειδίκευσής τους και εφαρμογής τους, οι οποίες είναι χρονοβόρες και λειτουργούν ανασταλτικά στην επιτάχυνση της υλοποίησης των αντίστοιχων έργων.

Από τα παραπάνω, ως συμπέρασμα προκύπτει ότι, το ΠΕΠ Πελοποννήσου έχει ιδιαίτερα υψηλό βαθμό συνοχής με το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο και η συνοχή αυτή είναι πολυεπίπεδη και ιδιαίτερου εύρους.

2.2 ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΜΕ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ / ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ (ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ)

Για την αξιολόγηση της εσωτερικής συνοχής του Προγράμματος, εξετάζει αφ' ενός τη συμβολή των ειδικών στόχων κάθε επενδυτικής προτεραιότητας, ως προς τις ανάγκες / προκλήσεις της Περιφέρειας, οι οποίες αντιμετωπίζονται από το Πρόγραμμα, ανά Θεματικό Στόχο, αφ' ετέρου η συνάφεια και η συνεκτικότητα μεταξύ των ειδικών στόχων σε επίπεδο Άξονα Προτεραιότητας.

2.2.1 ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ / ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΣΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Με δεδομένο ότι για κάθε επενδυτική προτεραιότητα προσδιορίζονται ένας ή δύο ειδικοί στόχοι, οι οποίοι εξειδικεύουν αυτό που πρέπει να επιτευχθεί από τη συγκεκριμένη επενδυτική προτεραιότητα, είναι αυτονόητο ότι ο κάθε ειδικός στόχος θα πρέπει να αναφέρεται σε μια πρόκληση / ανάγκη της Περιφέρειας, η οποία θα καλυφθεί από τις παρεμβάσεις της συγκεκριμένης επενδυτικής προτεραιότητας.

Στο Πρόγραμμα της Περιφέρειας Πελοποννήσου, όπως έχει προαναφερθεί, έχουν αποτυπωθεί με σαφήνεια και καθαρότητα οι ανάγκες / προκλήσεις, οι οποίες θα αντιμετωπισθούν από το Πρόγραμμα. Είναι δε, σχετικά εμφανές, σε ποιον τομέα παρέμβασης αναφέρεται η κάθε ανάγκη / πρόκληση και ως εκ τούτου είναι εμφανής ο Θεματικός Στόχος από τους πόρους του οποίου θα χρηματοδοτηθούν οι αναγκαίες παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση της πρόκλησης / ανάγκης. Εξ' αυτού προκύπτει και η επιλογή της επενδυτικής προτεραιότητας του εκάστοτε Θεματικού Στόχου. Έτσι στον Πίνακα 10 του Παραρτήματος ΙΙΙ της παρούσας έκθεσης προσδιορίζονται οι επενδυτικές προτεραιότητες κάθε Θεματικού Στόχου με τους αντίστοιχους ειδικούς στόχους και τα αντίστοιχα αναμενόμενα αποτελέσματα. Με τη δημιουργία ενός set πινάκων διπλής εισόδου, ανά Θεματικό Στόχο με τις προσδιορισθείσες ανάγκες / προκλήσεις ανά Θεματικό Στόχο, που θα αντιμετωπισθούν από το Πρόγραμμα και με τις αντίστοιχες επενδυτικές προτεραιότητες και ειδικούς στόχους, με την προαναφερόμενη μεθοδολογία χρήσης της τετραβάθμιας κλίμακας ίσων διαστημάτων (0-3), γίνεται προσπάθεια εκτίμησης του βαθμού συμβολής των επενδυτικών προτεραιοτήτων και των αντίστοιχων ειδικών στόχων με τις προκλήσεις / ανάγκες που θα αντιμετωπισθούν από το Πρόγραμμα ανά Θεματικό Στόχο (Πίνακες 4.α – 4.ι του Παραρτήματος ΙΙΙ της παρούσας έκθεσης).

Από αυτούς τους Πίνακες διαπιστώνεται, ότι ο βαθμός συμβολής των ειδικών στόχων σε κάθε Θεματικό Στόχο, κυμαίνεται ανά Θεματικό Στόχο, από 0,68 έως και 1,00 (με μέγιστη τιμή του βαθμού συμβολής τη μονάδα). Τις χαμηλότερες τιμές (0,75 και 0,76) τις παρουσιάζουν ο Θ.Σ. 2 και ο Θ.Σ.6, με δεδομένο ότι το μεγαλύτερο μέρος αυτού του είδους των παρεμβάσεων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου θα πραγματοποιηθεί οριζόντια από τα αντίστοιχα Τομεακά Προγράμματα. Επίσης σχετικά χαμηλή τιμή (0,78) εμφανίζεται στο Θ.Σ.8, με δεδομένο ότι ακόμα και οι ιδιαίτερα επιλεγμένες δράσεις στο πλαίσιο αυτού του Θ.Σ. δεν μπορούν να καλυφθούν ουσιαστικά, ενώ κάποιες από τις πιεστικές πολλαπλές ανάγκες της αγοράς εργασίας και της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων, εργαζομένων και εργοδοτών.

Ο μικρός (0,75) βαθμός συμβολής των ειδικών στόχων του προγράμματος στις ανάγκες / προκλήσεις της Περιφέρειας που αντιμετωπίζονται από το ΠΕΠ, οι οποίες άπτονται του Θεματικού Στόχου 2, οφείλονται στους ίδιους λόγους, αφού οι σημειακές παρεμβάσεις του ΠΕΠ δεν καλύπτουν παρά ένα σχετικά μικρό μέρος των αναγκών / προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Περιφέρεια στον τομέα των ΤΠΕ, χωρίς να είναι ακόμη απολύτως σαφές ποιες ανάγκες της Περιφέρειας θα καλυφθούν από τα αντίστοιχα Τομεακά Προγράμματα. Αντίθετα υψηλούς βαθμούς συμβολής των δεικτών στόχων / επενδυτικών προτεραιοτήτων με τις ανάγκες της Περιφέρειας που θα καλυφθούν από το ΠΕΠ, αφ' ενός τα κατανομημένα κονδύλια του ΠΕΠ σ' αυτούς τους Θεματικούς Στόχους επιτρέπουν την κάλυψη σε ικανοποιητικό βαθμό συγκεκριμένων αναγκών / προκλήσεων της Περιφέρειας, αφ' ετέρου είναι σχετικά σαφές ποιες δράσεις χρηματοδοτεί το ΠΕΠ και ποιες δράσεις τα αντίστοιχα Τομεακά προγράμματα.

2.2.2 ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΑΞΟΝΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Όπως κατά την αξιολόγηση της εξωτερικής συνοχής, όσον αφορά στην συνέπεια των προσδιορισθείσων αναγκών με τις χρηματοδοτικές προτεραιότητες του ΕΣΠΑ 2014-2020, διαπιστώθηκε συνέργεια και συμπληρωματικότητα δύο ή περισσότερων χρηματοδοτικών προτεραιοτήτων, για την κάλυψη της ίδιας ανάγκης / πρόκλησης, έτσι και σε αυτή την περίπτωση της εξέτασης της εσωτερικής συνοχής του Προγράμματος, διαπιστώνεται συμπληρωματικότητα και συνέργεια μεταξύ των ειδικών στόχων διαφορετικών Αξόνων Προτεραιότητας, πέραν εκείνης της αυτονόητης ισχυρής συμπληρωματικότητας των ειδικών στόχων κάθε Άξονα Προτεραιότητας.

Παρ' όλο που κάθε ειδικός στόχος εξυπηρετεί μία στοχευμένη ανάγκη, η επιλεγμένη από την Περιφέρεια πολυθεματικότητα των Αξόνων Προτεραιότητας, με απόλυτα συμπληρωματικούς Θεματικούς Στόχους, δημιουργεί συμπληρωματικότητες και συνέργειες στην κάλυψη αναγκών / προκλήσεων από συγκεκριμένους ειδικούς στόχους και έτσι αμβλύνει κατά ένα βαθμό το έλλειμμα συμβολής των επενδυτικών προτεραιοτήτων και ειδικών στόχων στις ανάγκες / προκλήσεις, που εμφανίσθηκε στην προηγούμενη προσέγγιση της εσωτερικής συνοχής.

Όσον αφορά σε αυτήν την προσέγγιση της εσωτερικής συνοχής, δηλαδή της συμπληρωματικότητας μεταξύ των ειδικών στόχων του ίδιου Άξονα Προτεραιότητας, αλλά και με ειδικούς στόχους άλλων Αξόνων Προτεραιότητας, με βάση τη μεθοδολογία ποσοτικής εκτίμησης αυτού του δείκτη, με τη χρήση της τετραβάθμιας κλίμακας ίσων διαστημάτων, όπως φαίνεται από τους Πίνακες 5.α-5.δ του Παραρτήματος ΙΙΙ της παρούσας έκθεσης.

Συγκεκριμένα για τους τρεις πρώτους Άξονες Προτεραιότητας, οι οποίοι είναι πολυθεματικοί, η συμπληρωματικότητα μπορεί να θεωρηθεί μεσαίου/υψηλού βαθμού. Ειδικότερα :

- Στον Άξονα Προτεραιότητας 1, η συμπληρωματικότητα κυμαίνεται από 0,50 (με τους Άξονες Προτεραιότητας 2Α & 3) έως 0,83 (εσωτερική συμπληρωματικότητα).
- Στον Άξονα Προτεραιότητας 2Α, η συμπληρωματικότητα κυμαίνεται από 0,44 (με τον Άξονα Προτεραιότητας 2Β) έως 0,82 (εσωτερική συμπληρωματικότητα).
- Στον Άξονα Προτεραιότητας 2Β, η εσωτερική συμπληρωματικότητα είναι υψηλή (0,87) και με υψηλή συμπληρωματικότητα με τους άλλους Άξονες Προτεραιότητας.
- Στον Άξονα Προτεραιότητας 3, η συμπληρωματικότητα κυμαίνεται από 0,40 (με τον Άξονα Προτεραιότητας 4) έως 0,75 (εσωτερική συμπληρωματικότητα).

Φυσικά, η μεγαλύτερη συμπληρωματικότητα (1,00) μεταξύ των ειδικών στόχων του ίδιου Άξονα Προτεραιότητας εμφανίζεται στο ΑΠ 4, ο οποίος περιλαμβάνει έναν μόνο Θεματικό Στόχο (ΘΣ 7), με δύο επενδυτικές προτεραιότητες και ως εκ τούτου, οι ειδικοί στόχοι σχεδόν συμπίπτουν. Έτσι ο βαθμός συμπληρωματικότητας φαίνεται αυξημένος.

Ως εκ τούτων, από τους Πολυθεματικούς Άξονες Προτεραιότητας, τον μεγαλύτερο βαθμό συμπληρωματικότητας (0,80) των ειδικών στόχων εντός του Άξονα Προτεραιότητας τον εμφανίζει ο Άξονας Προτεραιότητας 2Β, με τους Θεματικούς Στόχους 9 και 10 και ο 1 με τους Θεματικούς Στόχους 1,2 και 3. Τον σχετικά μικρότερο βαθμό εσωτερικής συμπληρωματικότητας των ειδικών στόχων εμφανίζει ο ΑΠ 3 (0,75).

Όσον αφορά στη συμπληρωματικότητα των ειδικών στόχων μεταξύ διαφορετικών Αξόνων Προτεραιότητας διαπιστώνεται ότι τον μεγαλύτερο βαθμό εμφανίζουν οι Άξονες Προτεραιότητας 1 και 3, οφειλόμενο αυτό το φαινόμενο στο ότι ο ΑΠ 3 περιλαμβάνει

ειδικούς στόχους που σχετίζονται με επιχειρηματικότητα (τουρισμός, πολιτισμός, πόροι φυσικού κάλλους), καθώς και με δυνατότητες επιχειρηματικότητας στη διαχείριση απορριμμάτων.

Σε κάθε περίπτωση όμως η συμπληρωματικότητα και η συνάφεια των ειδικών στόχων κάθε Άξονα Προτεραιότητας, από τον σχεδιασμό του Προγράμματος δημιουργεί προϋποθέσεις αποτελεσματικής και αποδοτικής εφαρμογής του για τη μεγιστοποίηση των αναπτυξιακών αποτελεσμάτων.

2.3 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

2.3.1 ΣΥΝΔΕΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ, ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ, ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ, ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ, ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΡΩΝ

Σύμφωνα με τους νέους Κανονισμούς των ΕΔΕΤ για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής στα νέα Επιχειρησιακά Προγράμματα, τα οποία θα πρέπει να συμβάλλουν στους στόχους της Στρατηγικής 2020, ως σημαντική ειδοποιός διαφορά σε σχέση με τα προηγούμενα, είναι η ιδιαίτερη βαρύτητα που δίνεται στη λογική της παρέμβασης (intervention logic), τόσο του Προγράμματος συνολικά, όσο και κάθε Άξονα Προτεραιότητας.

Κυρίαρχο στοιχείο της λογικής της παρέμβασης είναι η εμφάνιση μέσω των δεικτών του Προγράμματος σε κάθε Άξονα Προτεραιότητας, του αναπτυξιακού αποτελέσματος που στοχεύει το Πρόγραμμα ως διαφοροποίηση σε σχέση με την υπάρχουσα κατάσταση και όσον αφορά στην κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών που στοχεύει το Πρόγραμμα.

Στη συνέχεια προσδιορίζονται οι δράσεις (κατηγορίες παρεμβάσεων), οι οποίες θα συμβάλλουν στην επίτευξη των αναμενόμενων αποτελεσμάτων, σε σχέση με τα διατιθέμενα κονδύλια (πόρους) για κάθε δράση και εξ' αυτών οι δείκτες εκρών (πραγματοποίησης) φυσικού αντικείμενου με τους αντίστοιχους ποσοτικοποιημένους στόχους.

Στη βάση αυτή έχει διαρθρωθεί η λογική της παρέμβασης στο ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020, όπως παρουσιάζεται συνθετικά στον Πίνακα 6 του Παραρτήματος ΙΙΙ της παρούσας έκθεσης. Συγκεκριμένα:

- Ανά Θεματικό Στόχο έχουν προσδιοριστεί οι ανάγκες που στοχεύεται να καλυφθούν από το ΠΕΠ λαμβάνοντας υπ' όψη ότι σημαντικές αναπτυξιακές ανάγκες της Περιφέρειας θα καλυφθούν από Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.
- Για την κάλυψη των αναγκών ανά Θεματικό Στόχο έχουν επιλεγεί οι αντίστοιχες επενδυτικές προτεραιότητες του εκάστοτε Θεματικού Στόχου, με δέουσα αιτιολόγηση, όπως παρουσιάζεται στον Πίνακα 1 της στρατηγικής του Προγράμματος.
- Σε κάθε επενδυτική προτεραιότητα αντιστοιχούν, αφ' ενός τα αναμενόμενα αναπτυξιακά αποτελέσματα, σε μια ευρύτερη διάσταση, αφ' ετέρου οι δείκτες αποτελεσμάτων. Σε ορισμένες περιπτώσεις ένας δείκτης αποτελέσματος αντιστοιχεί σε δύο ειδικούς στόχους, ενώ σε άλλες περιπτώσεις δύο δείκτες αντιστοιχούν σε έναν ειδικό στόχο. Κατά κανόνα, όμως, σε κάθε ειδικό στόχο αντιστοιχεί ένας δείκτης αποτελέσματος.
- Για κάθε επενδυτική προτεραιότητα προσδιορίζονται οι αντίστοιχες δράσεις, σε σχέση με τους ειδικούς στόχους της κάθε επενδυτικής προτεραιότητας.

- Με βάση τις δράσεις, προσδιορίζονται οι δείκτες εκροών, οι οποίοι συμβάλλουν στην επίτευξη των αναμενόμενων αναπτυξιακών αποτελεσμάτων (εκτός από τις δράσεις που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ, όπως φαίνεται στα περιεχόμενα του ΠΕΠ, σύμφωνα με το αυστηρά καθορισμένο από την Επιτροπή υπόδειγμα της δομής του Προγράμματος). Παρ' όλα αυτά, στον πίνακα 6 του παραρτήματος ΙΙΙ της παρούσας έκθεσης, επιχειρείται η άμεση σύνδεση των δεικτών εκροών με τους δείκτες αποτελέσματος ως το τελικό στάδιο της λογικής της παρέμβασης του Προγράμματος.

Από την εξέταση της αλληλουχίας και της σύνδεσης / συνάφειας των αναγκών με τις επιλεχθείσες επενδυτικές προτεραιότητες, τους ειδικούς στόχους, τους δείκτες αποτελεσμάτων και των δεικτών εκροών, διαπιστώνεται ότι:

- α) Σε γενικές γραμμές, σε όλους τους Θεματικούς Στόχους υπάρχει άμεση ισχυρή σύνδεση και συνάφεια μεταξύ αναγκών και επενδυτικών προτεραιοτήτων, καθώς και ισχυρή συνάφεια μεταξύ αναγκών / προκλήσεων και αντίστοιχων ειδικών στόχων. Σε μια περίπτωση, στην επενδυτική προτεραιότητα 5α του Θεματικού Στόχου 5, διαπιστώνεται ότι ο ειδικός στόχος είναι υπερσύνολο των διατυπωμένων αναγκών, ενώ στην πραγματικότητα από τις προγραμματισμένες δράσεις, αλλά και από τους αντίστοιχους δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων φαίνεται ότι, δεν έχουν διατυπωθεί στο σύνολό τους οι ανάγκες.
- β) Επίσης, σχεδόν σε όλους τους Θεματικούς Στόχους παρατηρείται συνάφεια / συνέπεια μεταξύ ειδικών στόχων και δεικτών αποτελέσματος, εκτός από την περίπτωση της επενδυτικής προτεραιότητας 3α όπου ο δείκτης αποτελέσματος, έχει ισχυρή συνάφεια μόνο με έναν από τους δύο ειδικούς στόχους.
- γ) Εκεί όπου παρατηρούνται ζητήματα σχετικής άμβλυνσης της έννοιας της λογικής της παρέμβασης είναι η συνάφεια / σύνδεση των δεικτών εκροών με τους δείκτες αποτελέσματος ή/και τους ειδικούς στόχους. Συγκεκριμένα, σε ορισμένες περιπτώσεις παρατηρείται μικρή, είτε και έμμεση συνάφεια μεταξύ δεικτών εκροών και δεικτών αποτελέσματος.

Σ' αυτή την περίπτωση παρατηρούνται αυτά τα φαινόμενα, κατά κύριο λόγο χρησιμοποιούνται κοινοί δείκτες εκροών οι οποίοι όμως δεν σχετίζονται άμεσα με τους αντίστοιχους δείκτες αποτελέσματος. Θα πρέπει έτσι να υπάρξει η δυνατότητα χρήσης των κοινών δεικτών εκροών μεν αλλά με ιδιαίτερο σύστημα παρακολούθησης για την αποτελεσματικότερη παρακολούθηση και αξιολόγηση του αποτελέσματος.

- δ) Τέλος, σε μια περίπτωση, στην επενδυτική προτεραιότητα 5α, παρατηρείται οι περιγραφόμενες δράσεις να είναι περισσότερες σε κατηγορίες / είδη από τα είδη / κατηγορίες των διατυπωμένων αναγκών.

Με βάση τα παραπάνω μπορεί να υποστηριχθεί ότι η λογική παρέμβασης του ΠΕΠ Πελοποννήσου είναι σαφής και στηρίζεται σε μια ορθολογική αλληλουχία βημάτων, ενώ

πρέπει να εξεταστούν οι προαναφερόμενες ελάχιστες περιπτώσεις να αντιμετωπιστούν κατά τη διαδικασία παρακολούθησης.

Πέραν όμως αυτής της προσέγγισης της λογικής της παρέμβασης, με δεδομένο ότι οι δείκτες εκρών καλούνται να συμβάλλουν στα αναμενόμενα αποτελέσματα, έτσι όπως αυτά παρουσιάζονται στην ενότητα 2.Α5 του Προγράμματος, η εκ των προτέρων αξιολόγηση εξετάζει σε επίπεδο Άξονα Προτεραιότητας το βαθμό συνάφειας των δεικτών εκρών ως προς τα αναμενόμενα αποτελέσματα, τα οποία αντιστοιχούν στους ειδικούς στόχους κάθε επενδυτικής προτεραιότητας.

Στο πλαίσιο αυτής της εργασίας κατασκευάσθηκαν αντίστοιχοι πίνακες διπλής εισόδου για κάθε Άξονα Προτεραιότητας (Πίνακες 7.α – 7.δ, Παράρτημα ΙΙΙ της παρούσας έκθεσης), οι οποίοι συνδέουν τους δείκτες εκρών με τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Με τη χρήση της τετραβάθμιας κλίμακας ίσων διαστημάτων (0-3) εκτιμάται ο βαθμός συνάφειας των δεικτών εκρών (ως περιγραφή του δείκτη) με τα αναμενόμενα αποτελέσματα κάθε ειδικού στόχου, ανά Άξονα Προτεραιότητας.

Άξονας Προτεραιότητας 1

Κατ' αρχήν, θα πρέπει να επισημανθεί ότι στο συγκεκριμένο Άξονα Προτεραιότητας, εκ των πραγμάτων και αναγκαιότητας πολλοί κοινοί δείκτες εκρών ταυτίζονται σε διάφορες επενδυτικές προτεραιότητες, των οποίων οι αντίστοιχοι ειδικοί στόχοι ανταποκρίνονται σε διαφορετικά αναμενόμενα αποτελέσματα.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι κατά κανόνα θα πρέπει στο Πρόγραμμα να χρησιμοποιούνται κοινοί δείκτες εκρών, τόσο για τις δράσεις που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, όσο και για τις δράσεις που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ, πρέπει αφ' ενός να γίνεται χρήση των κοινών δεικτών εκρών, και αφ' ετέρου να συνδέονται άμεσα ή έστω έμμεσα οι δείκτες εκρών με τα αναμενόμενα αποτελέσματα, τα οποία είναι ο πυρήνας της λογικής της παρέμβασης.

Παράλληλα, με δεδομένο ότι οι κοινοί δείκτες εκρών είναι ταυτόσημοι για πολλές επενδυτικές προτεραιότητες του ΑΠ 1, ορθά κατά τη φιλοσοφία των κοινών δεικτών εκρών και σύμφωνα με τις προγραμματιζόμενες κατηγορίες / τύπος δράσεων, ένας κοινός δείκτης εκρών ανταποκρίνεται σε αρκετές επενδυτικές προτεραιότητες του Άξονα Προτεραιότητας, χωρίς κατ' ανάγκη να συνδέεται με τα αναμενόμενα αποτελέσματα διαφορετικών ειδικών στόχων, ήτοι διαφορετικών επενδυτικών προτεραιοτήτων.

Έτσι κατά την εκτίμηση του βαθμού συνάφειας των δεικτών εκρών με τα αναμενόμενα αποτελέσματα, ο βαθμός αυτός επηρεάζεται απ' τη συμμετοχή αυτού του δείκτη σε αναμενόμενα αποτελέσματα περισσότερων του ενός ειδικού στόχου.

Ως εκ τούτου, ο βαθμός συνάφειας των δεικτών εκρών με τα αναμενόμενα αποτελέσματα του Άξονα Προτεραιότητας 1 είναι ιδιαίτερα υψηλός, φθάνοντας το

0,92 (με μέγιστο τη μονάδα), ενώ η μικρότερη τιμή του βαθμού συνάφειας είναι 0,67 για ορισμένους δείκτες αποτελεσμάτων. Σε κάθε περίπτωση, όμως, λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι πολλοί δείκτες εκροών συνεργούν στην επίτευξη των αναμενόμενων αποτελεσμάτων που αντιστοιχούν σε περισσότερους του ενός ειδικούς στόχους, έστω και με μικρό βαθμό συνάφειας, έτσι ενδυναμώνεται η λογική της παρέμβασης.

Άξονας Προτεραιότητας 2Α

Στον συγκεκριμένο Άξονα Προτεραιότητας, με χρηματοδότηση από το ΕΚΤ, περιλαμβάνονται τύποι δράσεων κυρίως κοινωνικής ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, το πλέγμα δεικτών εκροών και αποτελεσμάτων, κατά κύριο λόγο προερχόμενο από τους κοινούς δείκτες του Κανονισμού (ΕΚ) 1304/2013, εμφανίζει βαθμούς συνάφειας των δεικτών εκροών με τα αναμενόμενα αποτελέσματα, επίσης είναι πολύ υψηλό (0,93) στο σύνολο του Άξονα Προτεραιότητας (Πίνακας 7.βΑ του Παραρτήματος ΙΙΙ της παρούσας έκθεσης).

Σε πολλές δε, επενδυτικές προτεραιότητες και αναμενόμενα αποτελέσματα, ο βαθμός συνάφειας είναι η μονάδα με μικρότερη τιμή την 0,67.

Σύμφωνα δε με τις προτάσεις της Εκ των Προτέρων Αξιολόγησης, μειώθηκε ο αριθμός αναμενόμενων αποτελεσμάτων και κατά συνέπεια οι δείκτες αποτελέσματος, έτσι ώστε να είναι πιο διακριτή και συνενκτική η λογική της παρέμβασης.

Άξονας Προτεραιότητας 2Β

Στον συγκεκριμένο Άξονα Προτεραιότητας, περιλαμβάνονται υποστηρικτικές προς το ανθρώπινο δυναμικό δράσεις, κυρίως καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στους τομείς της υγείας, πρόνοιας και εκπαίδευσης με το πλέγμα δεικτών εκροών και αποτελεσμάτων, να προέρχονται κατά κύριο λόγο από ειδικούς δείκτες αποτελέσματος. Ο βαθμός συνάφειας των δεικτών εκροών με τα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι (0,92) στο σύνολο του Άξονα Προτεραιότητας (Πίνακας 7.βΒ του Παραρτήματος ΙΙΙ της παρούσας έκθεσης).

Σε πολλές δε, επενδυτικές προτεραιότητες και αναμενόμενα αποτελέσματα, ο βαθμός συνάφειας είναι η μονάδα με μικρότερη τιμή την (0,67).

Άξονας Προτεραιότητας 3

Ο Άξονας Προτεραιότητας 3, ο οποίος είναι και αυτός πολυθεματικός με μόνο ένα Ταμείο συγχρηματοδότησης, παρουσιάζει υψηλή συνάφεια μεταξύ δεικτών εκροών και αναμενόμενων αποτελεσμάτων, φθάνοντας και αυτός στο 0,93 (όπως φαίνεται από τον Πίνακα 7.γ του Παραρτήματος ΙΙΙ της παρούσας έκθεσης), ενώ ο μικρότερος βαθμός συνάφειας ανά δείκτη εκροών με τα αντίστοιχα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι 0,83 και σε πολλές περιπτώσεις είναι το μέγιστο η μονάδα (1,0).

Άξονας Προτεραιότητας 4

Όσον αφορά στη λογική της παρέμβασης, σε αυτόν τον Άξονα Προτεραιότητας, σε αυτή τη φάση σχεδιασμού του Προγράμματος, όπως φαίνεται από τον Πίνακα 7.δ του Παραρτήματος ΙΙΙ, ο βαθμός συνάφειας των δεικτών εκρών με τα αναμενόμενα αποτελέσματα φθάνει το 0,87, με δύο δείκτες εκρών να έχουν απόλυτη συνάφειά με τα αντίστοιχα αναμενόμενα αποτελέσματα (1,00) και ένα μόνο δείκτης να παρουσιάζει βαθμό συνάφειας 0,67.

2.3.2 ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΕΔΑΦΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Όπως αναφέρεται στο κεφάλαιο 4 του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 και στην παρούσα έκθεση στο μέρος της αξιολόγησης της συνάφειας του Προγράμματος με το Κοινό Στρατηγικό πλαίσιο, η χωρική προσέγγιση που ακολουθείται στο ΠΕΠ αναφέρεται τόσο στη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη, όσο και στα προγράμματα Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, με δυνατότητα και προοπτική χρήσης του εργαλείου της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ).

Παρά του ότι, στο σχετικό κεφάλαιο του Προγράμματος προσδιορίζονται πολύ συνοπτικά αυτές οι προσεγγίσεις, εν τούτοις, ο προσδιορισμός δύο κατηγοριών παρεμβάσεων ολοκληρωμένης εδαφικής (χωρικής) προσέγγισης ανταποκρίνεται στις αναπτυξιακές ανάγκες της Περιφέρειας και στη στρατηγική της για άμβλυνση των χωρικών διαφοροποιήσεων/ ανισοτήτων, όπως αυτές περιγράφονται στο Παράρτημα Ι της παρούσας έκθεσης.

Ως εκ τούτου, είναι ορθή η επιλογή για σχεδιασμό και εφαρμογή προγράμματος Ολοκληρωμένης Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, το οποίο όμως θα πρέπει να περιοριστεί σε μια πόλη με κρίσιμη μάζα πληθυσμιακής συγκέντρωσης και με δυναμική αστικού πόλου ανάπτυξης για την ευρύτερη περιοχή, αλλά και για την Περιφέρεια ολόκληρη, ιδιαίτερα δε εφ' όσον καταστεί πύλη εισόδου /εξόδου τουριστικής και εμπορικής δραστηριότητας. Η αύξηση δε της λειτουργικότητας αυτού του αστικού κέντρου, με εστίαση και στην άμβλυνση κοινωνικών και επιχειρηματικών ανισοτήτων εντός του ιστού του αστικού κέντρου, θα αυξήσει την ελκυστικότητά του και θα το καταστήσει πόλο ανάπτυξης διαπεριφερειακής εμβέλειας.

Σε κάθε περίπτωση δε, οι στόχοι γι' αυτό το αστικό κέντρο και οι παρεμβάσεις που θα σχεδιασθούν στο πλαίσιο του προγράμματος Ολοκληρωμένης Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, θα πρέπει να λάβουν υπόψη τη διαλειτουργικότητά του με την έδρα της Περιφέρειας, που είναι η Τρίπολη, έτσι ώστε να δημιουργηθούν συνέργειες και συμπληρωματικότητες στο δίπολο αυτό. Έτσι τα αποτελέσματα της ανάπτυξης να διαχυθούν άμεσα σε ολόκληρη την Περιφέρεια, μέσω της βελτίωσης της λειτουργικότητας και της επιχειρηματικότητας της διοικητικής πρωτεύουσας της Περιφέρειας.

Όσον αφορά στα προγράμματα Τοπικής Ανάπτυξης, είναι πολύ θετικό για τη χωρική συνοχή της Περιφέρειας, που προβλέπεται ο σχεδιασμός τους και η εφαρμογή τους με την ενεργή συμμετοχή των τοπικών φορέων. Λαμβάνοντας δε υπόψη, ότι σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες διαπιστώνονται περιοχές χαμηλής ανάπτυξης και με θύλακες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, τόσο στην ύπαιθρο, όσο και στα ημιαστικά κέντρα, είναι σκόπιμο να σχεδιασθούν τέτοια προγράμματα με στόχο τη διαλειτουργικότητα της υπαίθρου με τα όμορα αστικά ή/και ημιαστικά κέντρα κάθε Περιφερειακής Ενότητας.

Είναι δε θετική παράμετρος, για τον ολοκληρωμένο χαρακτήρα των χωρικών προσεγγίσεων, η αξιοποίηση πολλών Θεματικών Στόχων, με τις αντίστοιχες επενδυτικές προτεραιότητες, έτσι ώστε οι τοπικοί φορείς (Κοινότητες) να έχουν τη δυνατότητα να σχεδιάσουν πλήρη προγράμματα ανάπτυξης για ουσιαστικές παρεμβάσεις σ' αυτές τις περιοχές. Η πρόβλεψη δε, της χρήσης του εργαλείου της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ), με κονδύλια και άλλων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, συμβάλλει σημαντικά τόσο στην ενδυνάμωση του ολοκληρωμένου χαρακτήρα των παρεμβάσεων, όσο και στη συγκέντρωση πόρων γι' αυτές τις περιοχές, ώστε να μεγιστοποιηθεί το αναπτυξιακό αποτέλεσμα.

Επίσης, ο εξ' αρχής ενδεικτικός προσδιορισμός κονδυλίων του ΠΕΠ, ανά Θεματικό Στόχο και επενδυτική προτεραιότητα, στις χωρικές προσεγγίσεις, λειτουργεί κατ' αρχάς θετικά στην εφαρμογή αυτών των προγραμμάτων /παρεμβάσεων, εντός του πλαισίου που εξυπηρετεί τη στρατηγική της Περιφέρειας και του Προγράμματος.

Για τα παραπάνω, προβλεπόμενα στο ΠΕΠ, προγράμματα ολοκληρωμένης εδαφικής προσέγγισης θα πρέπει να τεθούν άμεσα συγκεκριμένα κριτήρια επιλογής των περιοχών και των δράσεων, καθώς και να προσδιορισθούν οι διαδικασίες σχεδιασμού τους και εφαρμογής τους, έτσι ώστε να προσδιορισθούν άμεσα με την έγκριση του ΠΕΠ Πελοποννήσου από την Επιτροπή, έτσι ώστε να μην υπάρξει «νεκρός» χρόνος μέχρι την έναρξη εφαρμογής τους.

Επίσης θετική είναι η πρόβλεψη για εκπόνηση επιχειρησιακών σχεδίων από τους τοπικούς φορείς και η ανταγωνιστική διαδικασία επιλογής των καταλληλότερων σχεδίων για μεγιστοποίηση του αναπτυξιακού αποτελέσματος.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι, οι δύο άλλες κατηγορίες παρεμβάσεων του κεφαλαίου 5 του ΠΕΠ Πελοποννήσου οι οποίες αναφέρονται σε ειδικές ανάγκες γεωγραφικών περιοχών που επηρεάζονται από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, είναι σκόπιμο να ενσωματωθούν, είτε στα Προγράμματα Ολοκληρωμένης Βιώσιμης

Αστικής Ανάπτυξης, είτε/και στα προγράμματα Τοπικής Ανάπτυξης με πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων, έτσι ώστε να μην πολυδιασπαστούν οι παρεμβάσεις και αμβλυθθεί το ζητούμενο της συγκέντρωσης των πόρων και της προσπάθειας.

Τέλος, στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι στην νέα έκδοση του Προγράμματος προβλέπεται η συμμετοχή της Περιφέρειας Πελοποννήσου, μέσω του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020, στη μακροπεριφέρεια της Αδριατικής-Ιονίων, στοχεύοντας σε δύο από τους τέσσερις πυλώνες της μακροπεριφερειακής στρατηγικής, οι οποίοι είναι σημαντικοί για την Περιφέρεια Πελοποννήσου.

2.4 ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΑΡΧΕΣ

2.4.1 ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ – ΜΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ - ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Καν. (ΕΚ) 1303/2013, τόσο τα Κράτη – Μέλη, όσο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διασφαλίζουν την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, καθώς και την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, κατά τα στάδια, σχεδιασμού / προετοιμασίας, υλοποίησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Επίσης λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα, προκειμένου να αποτραπεί κάθε διάκριση εξ' αιτίας φύλου, φυλής, εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, ύπαρξης αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, τόσο κατά τον σχεδιασμό, όσο και κατά την εφαρμογή των Προγραμμάτων.

Όσον αφορά στο ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020, τόσο από τα περιεχόμενά του, όσο και κατά τις διαδικασίες εκπόνησης / σχεδιασμού του Προγράμματος, είναι σε πλήρη εναρμόνιση με τα προαναφερόμενα στο κανονιστικό πλαίσιο, καθώς και με τη στρατηγική προτεραιότητα πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Ισότητας. Η ΟΣΠ και η Περιφέρεια Πελοποννήσου φαίνεται να τήρησαν αυστηρά όλες εκείνες τις διαδικασίες οι οποίες εξασφαλίζουν την ισότητα των φύλων και την μη διάκριση, τόσο με την συμμετοχή εκπροσώπων όλων των κατηγοριών κοινωνικών, τοπικών ή / και κεντρικών φορέων, είτε με ανοιχτή διαβούλευση είτε / και με υποβολή γραπτών προτάσεων, οι οποίες ελήφθησαν υπόψη κατά τον σχεδιασμό του Προγράμματος. Ως εκ τούτου μέσα από το Πρόγραμμα, αφ' ενός εξασφαλίστηκε κατά τον σχεδιασμό του η προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου, αφ' ετέρου επιδιώκεται η διασφάλιση αυτής της πολιτικής κατά την υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση του Προγράμματος.

Εξ' άλλου ο Σύμβουλος Αξιολόγησης, ως ενεργά συμμετέχων καθ' όλη τη διάρκεια του σχεδιασμού, σε στενή συνεργασία με την ΟΣΠ, την ΕΔΑ Περιφέρειας Πελοποννήσου και την Περιφέρεια, συμμετείχε σε όλες τις διαδικασίες διαβουλεύσεων και ως εκ τούτου

διαπίστωσε την ευρεία συμμετοχή όλων των φορέων εκπροσώπων κοινωνικών / πληθυσμιακών ομάδων.

Επίσης, η ισότητα των φύλων, η μη διάκριση και η προσβασιμότητα εξασφαλίζεται κατά την υλοποίηση του Προγράμματος, τόσο από τα κείμενα στο οικείο κεφάλαιο του Προγράμματος, όσο και στο μέρος εκείνο που αναφέρεται στα κριτήρια και διαδικασίες ένταξης των πράξεων στο Πρόγραμμα, όπου γίνεται σαφής αναφορά περί της τήρησης της αρχής της ισότητας των φύλων, της μη διάκρισης και της προσβασιμότητας.

Δηλαδή, πέραν των δράσεων του Προγράμματος για την ισότητα των φύλων, στο ΠΕΠ περιλαμβάνονται επενδυτικές προτεραιότητες και είδη δράσεων/παρεμβάσεων που στοχεύουν στην ενεργό ένταξη, στην κοινωνικοοικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, στην καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και στη βελτίωση της πρόσβασης σε υψηλής ποιότητας κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες.

Πιο συγκεκριμένα, μέσω των προβλεπόμενων δράσεων του ΠΕΠ προωθείται :

- α) Η ισότιμη συμμετοχή των γυναικών στις έστω και μικρής κλίμακας δράσεις ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης,
- β) Η προώθηση της κοινωνικής ένταξης των γυναικών και της πρόληψης και καταπολέμησης της γυναικείας φτώχειας.
- γ) Η στήριξη της οικογένειας και της εναρμόνισης επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής.
- δ) Η καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου και έμφυλων στερεοτύπων.
- ε) Η ισότιμη πρόσβαση στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας.
- στ) Η καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Συμπερασματικά, η προώθηση της ισότητας των φύλων, των ίσων ευκαιριών και της προσβασιμότητας, αντιμετωπίζονται επαρκώς στα περιεχόμενα του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020, αλλά η εφικτότητα των στόχων προς αυτήν την κατεύθυνση θα κριθεί από την εξειδίκευση των διαδικασιών εφαρμογής του Προγράμματος.

2.4.2 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Όσον αφορά στην οριζόντια πολιτική της Ε.Ε. περί αειφόρου ανάπτυξης, είναι εμφανές ότι κατά τον σχεδιασμό του Προγράμματος ελήφθη υπ' όψη η Οδηγία ΕΚ 2001/42, η εφαρμογή της οποίας εξασφαλίζει την ενσωμάτωση της αρχής της αειφορίας κατά την εκπόνηση / κατάρτιση των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Είναι γεγονός δε, ότι, στο πλαίσιο της περιφερειακής πολιτικής και του ΕΣΠΑ 2014-2020, η αειφόρος ανάπτυξη διαδραματίζει σημαίνοντα ρόλο στη Στρατηγική «Ευρώπη 2020».

Ήδη από την έναρξη της κατάρτισης του Προγράμματος ανατέθηκε από την ΕΔΑ Περιφέρειας Πελοποννήσου η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ), προκειμένου να ενσωματωθεί η περιβαλλοντική διάσταση κατά τη διαδικασία προγραμματισμού.

Αυτή εκπονήθηκε παράλληλα με την εκ των προτέρων αξιολόγηση του Προγράμματος, τα συμπεράσματα της οποίας έλαβε υπόψη της η εκ των προτέρων αξιολόγηση.

Επιπρόσθετα, στα κείμενα του Προγράμματος και συγκεκριμένα στο Κεφάλαιο 11.1, γίνεται αναφορά, τόσο για τις διαδικασίες ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης, κατά τον σχεδιασμό του Προγράμματος, όσο και για τις προβλεπόμενες διαδικασίες ένταξης των πράξεων στο Πρόγραμμα, μετά την έγκρισή του από την Επιτροπή. Κατόπιν αυτού, σε επίπεδο Άξονα Προτεραιότητας θα εξειδικευθούν τα κριτήρια επιλογής και ένταξης των πράξεων, τα οποία θα προβλέπουν συμμόρφωση με την ΣΜΠΕ.

Επιπρόσθετα και προς επίρρωση των παραπάνω, με βάση τα περιεχόμενα του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020, το Πρόγραμμα αυτό καθ' εαυτό συμβάλλει άμεσα στην πολιτική της αειφόρου ανάπτυξης, με δεδομένο ότι τόσο οι προβλεπόμενες δράσεις σ' αυτό, όσο και τα καταναμεμημένα κονδύλια στις αντίστοιχες επενδυτικές προτεραιότητες, προάγουν/προωθούν αυτήν την πολιτική. Συγκεκριμένα, ολόκληρος ο Άξονας Προτεραιότητας 3 «Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον», με προϋπολογισμό κοινοτικής συνδρομής 41,00 εκατ. ευρώ, ήτοι το 26% του προϋπολογισμού του ΕΤΠΑ στο Πρόγραμμα, εκτός Τεχνικής Βοήθειας, εξυπηρετεί αποκλειστικά αυτήν την πολιτική.

Επιπρόσθετα, και σε άλλους Άξονες Προτεραιότητας προβλέπονται δράσεις που εξυπηρετούν αυτήν την πολιτική, χωρίς να έχουν προσδιορισθεί ακριβή ποσά, με δεδομένο ότι διαπερνά οριζόντια ένα μεγάλο μέρος των δράσεων, τόσο του Άξονα Προτεραιότητας 1, όσο και του Άξονα Προτεραιότητας 2, ενώ ένα μικρό μέρος του Άξονα Προτεραιότητας 4, άπτεται αυτής της πολιτικής.

3. ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΔΕΙΚΤΩΝ, ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

3.1 ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ (RELEVANCE) ΚΑΙ ΣΑΦΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Στην τελική έκδοση του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020, η οποία υποβάλλεται στην Επιτροπή, περιλαμβάνεται ένα πλέγμα δεικτών το οποίο είναι σημαντικά βελτιωμένο σε σχέση με τις προηγούμενες εκδόσεις του Προγράμματος.

Για τους Άξονες Προτεραιότητας 1-2Α-2Β-3-4, δηλαδή εκτός των δύο Αξόνων Προτεραιότητας της Τεχνικής Βοήθειας, το πλέγμα / σύστημα δεικτών περιλαμβάνει τριάντα τρεις (33) δείκτες αποτελέσματος και πενήντα (50) δείκτες εκροών. Από αυτούς, οι οκτώ (8) δείκτες αποτελέσματος και άλλοι δεκατρείς (13) δείκτες εκροών είναι για επενδυτικές προτεραιότητες και αντιστοίχως ειδικούς στόχους και δράσεις που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ. Οι υπόλοιποι είκοσι πέντε (25) δείκτες αποτελέσματος και τριάντα επτά (37) δείκτες εκροών είναι για επενδυτικές προτεραιότητες και δράσεις που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ.

Στους Πίνακες 8α και 8β του Παραρτήματος ΙΙΙ της παρούσας έκθεσης, παρουσιάζεται το σύστημα δεικτών εκροών και αποτελέσματος για ΕΤΠΑ και ΕΚΤ αντίστοιχα. Στους πίνακες αυτούς καταγράφονται ανά Άξονα Προτεραιότητας οι δείκτες αποτελεσμάτων ανά επενδυτική προτεραιότητα και ειδικό στόχο, καθώς και οι αντίστοιχοι δείκτες εκροών, με στοιχεία μονάδας μέτρησης, τιμής βάσης και του έτους βάσης για τους δείκτες αποτελέσματος, τιμή στόχος το 2023, πηγές στοιχείων για κάθε δείκτη και συχνότητα εκθέσεων στις οποίες απολογίζεται η πρόοδος επίτευξης των τιθέντων στόχων κάθε δείκτη. Από αυτά τα στοιχεία διαπιστώνονται τα εξής:

Σε σχέση με το πρώτο σχέδιο του Προγράμματος που υπεβλήθη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει μειωθεί ο αριθμός των δεικτών αποτελέσματος κατά 11, ήτοι κατά 25%, ενώ έχουν αυξηθεί κατά δύο οι δείκτες εκροών. Παράλληλα έχουν βελτιωθεί τόσο οι δείκτες εκροών, όσο και οι δείκτες αποτελεσμάτων, κατόπιν και των σχετικών παρατηρήσεων της Επιτροπής.

Όσον αφορά στους δείκτες αποτελέσματος

Όπως έχει αναφερθεί στο μέρος της παρούσας έκθεσης που αναφέρεται στη λογική της παρέμβασης, ο προσδιορισμός των δεικτών αποτελέσματος ακολουθεί τους όρους του κανονιστικού πλαισίου, το οποίο αναφέρει ότι θα πρέπει να

υπάρχει τουλάχιστον ένας δείκτης αποτελέσματος για κάθε ειδικό στόχο. Έτσι στις περισσότερες των περιπτώσεων αντιστοιχεί ένας δείκτης αποτελέσματος για κάθε ειδικό στόχο, ενώ υπάρχει μια περίπτωση (επενδυτική προτεραιότητα 10) στην οποία σε έναν ειδικό στόχο αντιστοιχούν δύο δείκτες αποτελέσματος.

Εκείνο που παρατηρείται είναι ότι για ορισμένους δείκτες, των οποίων η παρακολούθηση επίτευξης των στόχων τους στηρίζεται σε δεδομένα τα οποία δεν προέρχονται πρωτογενώς από το σύστημα παρακολούθησης της εφαρμογής του Προγράμματος, η συχνότητα των εκθέσεων απολογισμού της επίτευξης των στόχων τους εξαρτάται, κυρίως, από την συχνότητα αλλαγής και ενημέρωσης αυτών των στοιχείων από τους φορείς οι οποίοι είναι αρμόδιοι για την παρακολούθησή τους. Έτσι για τους περισσότερους από αυτούς τους δείκτες αποτελέσματος προβλέπεται διετής περίοδος ενημέρωσης.

Κατά τα λοιπά, αναφορικά με τους δείκτες αποτελέσματος, για το σύνολο των δεικτών που αφορούν σε επενδυτικές προτεραιότητες και αντίστοιχες δράσεις που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ, έχουν καλυφθεί τα κενά σε τιμές βάσης, εκτός μιας περίπτωσης όπου εφαρμόστηκε μη ορθή μεθοδολογία μέτρησης της τιμής βάσης και στόχου. Είναι γεγονός, η σχετική έλλειψη στοιχείων για πλήρεις αξιόπιστες μετρήσεις των τιμών βάσης, από τις οποίες εξαρτάται η αξιοπιστία της τιμής στόχου. Η εξειδίκευση όμως της Στρατηγικής Φτώχειας σε περιφερειακό επίπεδο και η με οποιοδήποτε τρόπο λειτουργία των προτεινόμενων από την Επιτροπή Μηχανισμών θα δώσει μια διέξοδο στο θέμα αυτό.

Όσον αφορά στους δείκτες αποτελέσματος των υπολοίπων Αξόνων Προτεραιότητας, οι οποίοι συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, για μεν τον Άξονα Προτεραιότητας 1, και κυρίως για τον Θεματικό Στόχο 3, έχει επισημανθεί ότι η παρακολούθηση της επίτευξης των στόχων των δεικτών αποτελέσματος δεν προκύπτει απόλυτα από τους δείκτες εκροών, ενώ είναι συνεπείς στη λογική της παρέμβασης, σε σχέση με τους αντίστοιχους ειδικούς στόχους. Σ' αυτές τις περιπτώσεις, είτε θα πρέπει να διαφοροποιηθεί η παρακολούθηση των δεικτών εκροών, προσδιορίζοντας με μεγαλύτερη εξειδίκευση το είδος της παραγωγικής επένδυσης ή το είδος της επιχείρησης, προκειμένου να εξαχθεί το κατάλληλο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, (π.χ. αύξηση εξαγωγών, ή αύξηση αξίας παραγόμενων νέων προϊόντων κλπ), είτε να τροποποιηθούν οι δείκτες αποτελέσματος, οι οποίοι όμως θα προσδιορίζουν τη λογική της παρέμβασης.

Επίσης, όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι δείκτες αποτελέσματος του Άξονα Προτεραιότητας 3, παρουσιάζουν ικανοποιητική σαφήνεια και συνέπεια με τους

δείκτες εκροών. Σε κάθε περίπτωση μπορούν να θεωρηθούν κατάλληλοι, τόσο για να παρακολουθείται η επίτευξή τους, όσο και για να προσδιορισθούν τα αποτελέσματα από το κάθε είδος παρέμβασης.

Τέλος, όσον αφορά στους δείκτες αποτελεσμάτων του Άξονα Προτεραιότητας 4 είναι ζήτημα η εκ των προτέρων εκτίμηση των χρονοαποστάσεων και ιδιαίτερα των μεταφερόμενων επιβατών εάν δεν έχουν εκπονηθεί οι κατάλληλες τεχνικές ή και αναλογιστικές μελέτες.

Όσον αφορά στους δείκτες εκροών

Κατά τον προσδιορισμό των δεικτών εκροών του Προγράμματος, κατά κύριο λόγο χρησιμοποιούνται Κοινοί Δείκτες Εκροών, όπως αυτοί ορίζονται στα αντίστοιχα παραρτήματα των κανονισμών του Κ (ΕΚ) 1301/2013 για το ΕΤΠΑ και Κ (ΕΚ) 1304/2013 για ΕΚΤ. Συγκεκριμένα, όπως φαίνεται στον Πίνακα 8α του Παραρτήματος ΙΙΙ, από τους τριάντα επτά (37) δείκτες εκροών του ΕΤΠΑ, οι τριάντα ένας (31) είναι Κοινοί Δείκτες εκροών και οι υπόλοιποι δημιουργήθηκαν ως Ειδικοί Δείκτες εκροών του Προγράμματος, οι οποίοι κατά κανόνα είναι κατάλληλα προσαρμοσμένοι στα είδη των παρεμβάσεων για τις οποίες χρησιμοποιούνται.

Για όλους τους δείκτες εκροών ΕΤΠΑ & ΕΚΤ έχουν προσδιορισθεί τιμές στόχοι, για την εκτίμηση των οποίων ακολουθήθηκαν προσεγγίσεις ανάλογες με τη φύση / είδος της παρέμβασης / δράσης που αντιστοιχεί κάθε δείκτης. Κατά κανόνα χρησιμοποιήθηκε το μέσο μοναδιαίο κόστος από την εμπειρία εφαρμογής αντίστοιχων δράσεων κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους και ιδιαίτερα και ιδιαίτερα κατά την τρέχουσα περίοδο 2007-2013, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία εφαρμογής / εκτέλεσης αντίστοιχων ομοειδών πράξεων. Για ορισμένους δείκτες χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από αξιολογήσεις (έρευνες πεδίου) της περιόδου 2000-2006 ή / και 2007-2013, όπως οι κρατικές ενισχύσεις σε ΜΜΕ, ή / και συγκριτικά στοιχεία αναλογικότητας από παρεμβάσεις της περιόδου 2007-2013, όπως για τη μείωση της ετήσιας κατανάλωσης ενέργειας στα δημόσια κτήρια, από παρεμβάσεις ενεργειακής αποδοτικότητας του ΕΠΠΕΡΑΑ 2007-2013.

3.2 ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΟΡΟΣΗΜΩΝ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΠΙΔΟΣΗΣ

Όσον αφορά στο **πλαίσιο επίδοσης** του Προγράμματος και κυρίως αναφορικά με την καταλληλότητα των αναφερόμενων ως οροσήμων (milestones), τα σχετικά στοιχεία πληρούν τα απαραίτητα κριτήρια τα οποία τα προσδιορίζουν ως ορόσημα. Πιο συγκεκριμένα, οι δείκτες εκροών που συμμετέχουν στο πλαίσιο επίδοσης του

Προγράμματος αντιστοιχούν σε προϋπολογισμό, ο οποίος στις περισσότερες περιπτώσεις υπερβαίνει κατά πολύ το 50% του προϋπολογισμού του Άξονα Προτεραιότητας.

Συγκεκριμένα στους Άξονες Προτεραιότητας 1, 2 Α, 2Β, 3 και 4, οι δείκτες εκρών που συμμετέχουν στο πλαίσιο επίδοσης αντιπροσωπεύουν πάνω από το 63% του προϋπολογισμού κάθε Άξονα Προτεραιότητας φθάνοντας στο 93,52% για τον Άξονα Προτεραιότητας 4. Μόνο στον Άξονα Προτεραιότητας 3 το ποσοστό αυτό είναι 52,69% κυρίως λόγω διασποράς του προϋπολογισμού σε πολλές κατηγορίες παρέμβασης.

Επίσης, από τους πέντε Άξονες Προτεραιότητας, μόνον σε δύο χρησιμοποιείται δείκτης ενδιάμεσου σταδίου υλοποίησης και αυτό αναφέρεται σε αριθμό υπογεγραμμένων συμβάσεων, ενώ παράλληλα ως ορόσημα για το 2018 χρησιμοποιούνται και δείκτες εκρών. Παράλληλα, σε όλους τους Άξονες Προτεραιότητας υφίσταται οικονομικός δείκτης, το άθροισμα των οποίων ανά Ταμείο υπερβαίνει το ποσό που απαιτείται για τον κανόνα $n+3$, για το έτος 2018.

Η μεθοδολογία εκτίμησης των στόχων των δεικτών που συμμετέχουν στο πλαίσιο επίδοσης είναι ιδιαίτερα αναλυτική και σαφής, ενώ περιγράφεται η αιτιολόγηση επιλογής των συγκεκριμένων δεικτών που συμμετέχουν στο πλαίσιο επίδοσης.

Λαμβάνοντας υπόψη, ότι ορισμένα από τα τιθέμενα ορόσημα αφορούν σε έργα τα οποία είναι ήδη σε προχωρημένο στάδιο ωριμότητας, η μόνη περίπτωση η οποία θα πρέπει να εξετασθεί, είναι η επιλεξιμότητά τους κατά τη νέα προγραμματική περίοδο.

Με βάση αυτά τα στοιχεία, διαπιστώνεται ότι πληρούνται όλα τα κριτήρια με τα οποία προσδιορίστηκαν τα ορόσημα, τόσο σε δείκτες εκρών, όσο και σε οικονομικούς δείκτες, οι οποίοι υπερκαλύπτουν τις υποχρεώσεις δαπανών του κανόνα $n+3$ το έτος 2018.

Παράλληλα, είναι απολύτως εφικτή η παρακολούθηση όλων των δεικτών εκρών, άμεσα συνδεδεμένη με την παρακολούθηση της φυσικής και οικονομικής υλοποίησης των αντίστοιχων Αξόνων Προτεραιότητας.

3.3. ΠΟΙΟΤΗΤΑ – ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ – ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ, ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ – ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ

Με δεδομένη την αυστηρότητα διασφάλισης της αξιοπιστίας των στοιχείων εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της περιόδου 2014 – 2020, έτσι όπως προβλέπεται στον Κανονισμό 1303 / 2013 και με βάση την μέχρι σήμερα εμπειρία παρακολούθησης της υλοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, σε συνδυασμό με τη σχετική αδυναμία των δικαιούχων περί ενδελεχούς παρακολούθησης της υλοποίησης των έργων σε όλα τα στάδια εκτέλεσής τους, αλλά και σε όλα τα διακριτά φυσικά και δημοσιονομικά μέρη τους, είναι γεγονός ότι είναι πολύ δύσκολο, έως αδύνατο, να εφαρμοσθούν με αυστηρή συνέπεια τα προβλεπόμενα από το νέο Κανονισμό.

Η ποιότητα και αξιοπιστία του συστήματος παρακολούθησης /συλλογής δεδομένων αποτελεί μια διαπιστωμένη αδυναμία από τις on going αξιολογήσεις του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000-2006 αλλά και του ΠΕΠ ΔΕΠΙΝ 2007 -2013. Το πρόβλημα εντοπίζεται διαχρονικά στην επικαιρότητα των στοιχείων εξέλιξης του φυσικού αντικείμενου και στην ποιότητα και ομοιογένεια των δεικτών. Αντίθετα, το ισχυρό σημείο του συστήματος παρακολούθησης / συλλογής δεδομένων ήταν και εξακολουθεί να είναι η παρακολούθηση των οικονομικών δεδομένων. Τα κενά και οι ελλείψεις αναφορικά με το φυσικό αντικείμενο (εκροές) πάντα καλύπτονται με αξιοσημείωτη επιτυχία συνήθως κατά την περίοδο σύνταξης των Εκθέσεων Αξιολόγησης και της σύνταξης της Ετήσιας Έκθεσης Υλοποίησης και της Τελικής Έκθεσης Υλοποίησης (Έκθεση Κλεισίματος), με την έμφαση συνήθως να δίνεται στους δείκτες εκρών και πολύ λιγότερο στους δείκτες αποτελεσμάτων. Ισχυρό, επίσης, σημείο του συστήματος παρακολούθησης /συλλογής δεδομένων είναι η ύπαρξη του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) που παρέχει μεγάλο πλήθος στοιχείων και δεδομένων απολύτως αναγκαίων για τον έχοντα την ευθύνη παρακολούθησης των έργων από πλευράς Διαχειριστικής Αρχής, Αρχής Πληρωμής αλλά με πολύ περιορισμένη χρησιμότητα για όποιον επιχειρήσει να εξάγει συμπεράσματα αναφορικά με αποτελέσματα και επιπτώσεις από την υλοποίηση των δράσεων.

Το συγκεκριμένο πρόβλημα έχει πολλές πτυχές, η σημαντικότερη όμως είναι η αδυναμία ή / και η αδιαφορία των δικαιούχων πράξεων των Προγραμμάτων να τηρήσουν τις υποχρεώσεις τους που τις προσδιορίζει το εκάστοτε σύστημα

διαχείρισης και ελέγχου, όπως εξειδικεύεται σε εθνικό επίπεδο με βάση τους όρους του Κανονισμού.

Εάν στην εσωτερική αυτή αδυναμία του συστήματος παρακολούθησης προστεθεί η εξωτερική αδυναμία, που συνίσταται στη σχεδόν πλήρη αδυναμία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) να παρέχει (ή να μην δημοσιεύει) πρόσφατα στοιχεία σε περιφερειακό επίπεδο για την επιχειρηματικότητα, την έρευνα και καινοτομία, την χρήση ΤΠΕ, το ενεργειακό ισοζύγιο κλπ, καθίσταται προφανές γιατί η πλήρης εκπλήρωση της 7ης γενικής αιρεσιμότητας «Η ύπαρξη μιας αναγκαίας στατιστικής βάσης για τις αξιολογήσεις εκτίμησης της αποτελεσματικότητας και της επιπτώσεως των προγραμμάτων» προσδιορίζεται στο τέλος του Α' εξαμήνου του 2016.

Με βάση τα αναφερόμενα στο ΣΕΣ/ΕΣΠΑ 2014-2020 (Κεφάλαιο 2.4. «Πλαίσιο Επίδοσης») εκτιμώνται ως ιδιαίτερα θετικά στοιχεία: α) Η δημιουργία Ενιαίου Συστήματος Παρακολούθησης Δεικτών της περιόδου 2014-2020, β) η αναγκαιότητα αναβάθμισης του υφιστάμενου Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος για σκοπούς παρακολούθησης και αξιολόγησης, γ) ο αναβαθμισμένος ρόλος των δικαιούχων στην παροχή στοιχείων.

Η αφομοίωση της στοχοκεντρικής προσέγγισης των νέων κανονισμών των ΕΔΕΤ και της παρακολούθησης με βάση τα αποτελέσματα αποτελεί τεράστιας δυσκολίας εγχείρημα και απαιτεί :

- Την πλήρη αλλαγή του συστήματος δεικτών του «πυρήνα» του ΟΠΣ,
- Την εντατική επιμόρφωση τόσο των στελεχών των Διαχειριστικών Αρχών όσο κυρίως των δικαιούχων σε θέματα μέτρησης και παρακολούθησης δεικτών,
- Υποχρεωτικό «περιορισμένο μενού επιλογών δεικτών», κοινών για όλους τους δικαιούχους,
- Την επίλυση της αδυναμίας της ΕΛΣΤΑΤ να παρέχει τα αναγκαία αξιόπιστα στοιχεία σε περιφερειακό ή/και μικρότερο χωρικό επίπεδο για τον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων και, πολύ περισσότερο, των καθαρών αποτελεσμάτων (net effect) των συγχρηματοδοτούμενων παρεμβάσεων,
- Τη θέσπιση ποινών που να τηρούνται (π.χ. η άμεση απένταξη του έργου) σε δικαιούχους που δεν αποστέλλουν έγκαιρα στοιχεία,
- Την αύξηση του πλήθους των αξιολογήσεων και ιδιαίτερα των στρατηγικών αξιολογήσεων που εστιάζονται στη μέτρηση των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων συγκεκριμένων κατηγοριών παρεμβάσεων όπως οι σχετιζόμενες με την κλιματική αλλαγή, τη διάχυση της καινοτομίας, την αντιμετώπιση της φτώχειας και τη μείωση του κινδύνου του κοινωνικού αποκλεισμού που αντιμετωπίζουν οι ευάλωτες/ευπαθείς ομάδες πληθυσμού, κλπ.

Παρ' όλα αυτά, το σύστημα παρακολούθησης / συλλογής δεδομένων δύσκολα θα αποκτήσει την απαιτούμενη ποιότητα και αξιοπιστία για να καλύψει τις κανονιστικές απαιτήσεις, εάν : α) δεν αντιμετωπισθούν άμεσα μέσω δράσεων ενημέρωσης /επιμόρφωσης /κατάρτισης του προσωπικού των Διαχειριστικών Αρχών / Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης / δικαιούχων οι χρόνιες εσωτερικές παθογένειες, που ενδεικτικά προαναφέρθηκαν, β) δεν υπάρξει ενεργοποίηση νέων φορέων, όπως, για παράδειγμα, τα Επιμελητήρια μέσω του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ) για τη συγκέντρωση δεδομένων για τη μέτρηση των αποτελεσμάτων του Άξονα Προτεραιότητας 1 και γ) δεν υπάρξει εναρμόνιση των κριτηρίων επιλογής έργων στη βάση της ποσοτικής συμβολής των εκροών στην επίτευξη των ποσοτικών στόχων των δεικτών εκροών / αποτελεσμάτων του ΠΕΠ. Ο ρόλος των δικαιούχων, η προσαρμογή του ΟΠΣ και το στατιστικό σύστημα της χώρας αποτελούν τις πλέον κρίσιμες παραμέτρους για την ποιοτική αναβάθμιση του συστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020.

Με δεδομένο όμως, ότι είναι δύσκολο έως αδύνατο σε σύντομο χρονικό διάστημα να δημιουργηθούν οι κατάλληλοι μηχανισμοί σε κεντρικό επίπεδο οι οποίοι θα λειτουργούν ικανοποιητικά και αποκεντρωμένα, ίσως η πλέον πρόσφορη λύση είναι η δημιουργία εντός των Διαχειριστικών Αρχών Ειδική Μονάδα Υποστήριξης Δικαιούχων και διαχειριστικής τεκμηρίωσης της υλοποίησης των έργων του Προγράμματος. Αυτή η Μονάδα θα πρέπει να έχει την υποχρέωση διασφάλισης της ποιότητας των δεδομένων υλοποίησης των έργων και του Προγράμματος συνολικά, με πρόσθετη εξειδικευμένη υποστήριξη όταν εκάστοτε απαιτείται.

4. ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ της ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΝΟΜΩΝ

Σύμφωνα με την αρχικά προσδιορισθείσα κατανομή των συνολικών πόρων του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014 – 2020, από το Υπουργείο Ανάπτυξης, σε συμφωνία με τα υπόλοιπα Υπουργεία τομεακών πολιτικών και με μια ενδεικτική κατανομή ανά Θεματικό Στόχο, με κάποιους βαθμούς ελευθερίας αναπροσδιορισμού αυτών των πόρων ανά Θεματικό Στόχο, το ΠΕΠ Πελοποννήσου, σε σχέση με τις ανάγκες που έπρεπε να καλύψει ανά τομέα ανάπτυξης της Περιφέρειας Πελοποννήσου, λαμβάνει υπόψη τι κατηγορίες έργων χρηματοδοτούνται από τα Τομεακά Επιχειρηματικά Προγράμματα.

Με δεδομένο ότι αυτό έχει μάλλον συμφωνηθεί πριν ή / και κατά την προετοιμασία της τελικής πρότασης του Προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου, η κατανομή των πόρων του Προγράμματος ανά Θεματικό Στόχο ή ακόμα και ανά επενδυτική προτεραιότητα οριστικοποιήθηκε με βάση τα συμπεφωνημένα.

Έτσι, οι προσδιορισθείσες ανάγκες οι οποίες θα καλυφθούν από το ΠΕΠ Πελοποννήσου, προσδιορίστηκαν με βάση το τι θα χρηματοδοτήσουν στην Περιφέρεια τα Τομεακά Προγράμματα, εξαιρουμένου ίσως του Υπουργείου Εργασίας, με δεδομένο ότι οι υλοποιούμενες δράσεις του εξαρτώνται εν πολλοίς από τη ζήτηση αυτών των δράσεων.

Κατά τα λοιπά, η κατανομή των πόρων του Προγράμματος σε Θεματικούς Στόχους και σε επενδυτικές προτεραιότητες, έχει γίνει σε μεγάλο βαθμό με βάση τον προσδιορισμό των αναγκών που θα καλυφθούν από το ΠΕΠ.

Ειδικότερα, όπως φαίνεται στον πίνακα 10 του παραρτήματος ΙΙΙ της παρούσας έκθεσης, όσον αφορά στο ΕΤΠΑ, η μεγαλύτερη κατανομή πόρων / συγκέντρωση πόρων (37,1%) σημειώνεται στον Θεματικό Στόχο 7, στο πλαίσιο του οποίου έχει διαπιστωθεί σημαντικός αριθμός αναγκών και προκλήσεων που πρέπει να αντιμετωπισθούν στο πλαίσιο του ΠΕΠ. Η αμέσως επόμενη συγκέντρωση (22,5%) παρατηρείται στον Θεματικό Στόχο 6, γεγονός απόλυτα αιτιολογημένο από τις πολύ σημαντικές ανάγκες που έχει η Περιφέρεια Πελοποννήσου, προκειμένου να καλυφθούν οι απαιτήσεις του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου. Έπεται ο Θεματικός Στόχος 3, στον οποίο συγκεντρώνεται το 16,2% των πόρων του Προγράμματος, γεγονός το οποίο επίσης αιτιολογείται από τις αυξημένες ανάγκες ως προς την ενίσχυση του επιχειρηματικού ιστού, την αναβάθμιση των παραγόμενων προϊόντων και τη σύνδεση των επιχειρήσεων της Περιφέρειας με την έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη. Στον Θεματικό Στόχο 10, συγκεντρώνεται

το 7,6% των πόρων του Προγράμματος, ενώ στον Θεματικό Στόχο 9 κατανέμεται το 5% των πόρων του ΕΤΠΑ του Προγράμματος. Στον Θεματικό Στόχο 4 κατανέμεται το 3,8% των πόρων του Προγράμματος, καθώς δεν αποτυπώνονται, στο πλαίσιο του ΠΕΠ, μεγάλοι αριθμοί αναγκών. Σχετικά ισοδύναμοι ως προς την κατανομή πόρων είναι οι Θεματικοί Στόχοι 1 και 5, συγκεντρώνοντας το 3,04% και το 3,8% των πόρων του ΕΤΠΑ, αντίστοιχα. Τέλος, η μικρότερη συγκέντρωση πόρων του ΕΤΠΑ στο ΠΕΠ Πελοποννήσου παρατηρείται στο Θεματικό Στόχο 2, (1,58%).

Οι μικρές συγκεντρώσεις των πόρων του ΕΤΠΑ στους Θεματικούς Στόχους 1, 2, 4 & 5 αιτιολογούνται από το γεγονός ότι, με βάση τις διαβουλεύσεις της Περιφέρειας Πελοποννήσου με το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας και με το Υπουργείο Περιβάλλοντος, σημαντικό μέρος των αναγκών στους Τομείς της Έρευνας / Τεχνολογίας και Καινοτομίας, της ψηφιακής σύγκλισης, της ενέργειας και της κλιματικής αλλαγής θα χρηματοδοτηθούν από τα αντίστοιχα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Όσον αφορά στο ΕΚΤ, στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 9, παρατηρείται η μεγαλύτερη συγκέντρωση των πόρων του ΕΚΤ (92,4%), καθώς η καταπολέμηση της φτώχειας και των κοινωνικών διακρίσεων, έχουν αναδειχθεί σε μείζονα ζητήματα. Ενώ, η παρουσία του Θεματικού Στόχου 8 ως υποστήριξη των υπολοίπων στόχων, στα ΠΕΠ εν γένει και στο ΠΕΠ Πελοποννήσου, ειδικότερα, αιτιολογεί την πολύ χαμηλή κατανομή πόρων στο συγκεκριμένο Θεματικό Στόχο, ο οποίος αντιπροσωπεύει το 7,6% περίπου των πόρων του ΕΚΤ στο Πρόγραμμα.

Πέραν όμως αυτής της περιγραφικής αιτιολόγησης των χρηματοδοτικών κατανομών του Προγράμματος ανά Θεματικό Στόχο, αμέσως πιο κάτω επιχειρείται μια προσέγγιση ποσοτικοποίησης του βαθμού συμβολής των επενδυτικών προτεραιοτήτων και ειδικών στόχων του Προγράμματος στις ανάγκες / προκλήσεις της Περιφέρειας που καλείται να αντιμετωπίσει / καλύψει το ΠΕΠ, λαμβάνοντας υπόψη την κατανομή των πόρων του ανά επενδυτική προτεραιότητα. Η προσέγγιση αυτή έχει ως βάση την αντίστοιχη προσέγγιση που έχει προηγηθεί χωρίς να λαμβάνονται υπόψη η κατανομή των πόρων του Προγράμματος σε επενδυτικές προτεραιότητες, όταν εξετάσθηκε η εσωτερική συνοχή του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020.

Συγκεκριμένα, στη βάση της βαθμολόγησης της συμβολής των επενδυτικών προτεραιοτήτων και των αντίστοιχων ειδικών στόχων στις ανάγκες / προκλήσεις της Περιφέρειας, μέσω της τετραβάθμιας κλίμακας (0-3) ίσων διαστημάτων (πίνακες 4α-4ι του παραρτήματος ΙΙΙ), λαμβάνοντας υπόψη το ποσοστό κατανομής των πόρων του προγράμματος ανά επενδυτική προτεραιότητα, ήτοι

σταθμίζεται ο βαθμός συμβολής βάση της κλίμακας με το χρηματοδοτικό βάρος κάθε επενδυτικής προτεραιότητας (πίνακες 11α-11ι). Συγκρίνοντας τις αντίστοιχες τιμές των εκάστοτε δύο πινάκων (για κάθε Θεματικό Στόχο), δίνεται μια ένδειξη της αποτελεσματικότητας και της συνέπειας των χρηματοδοτικών κατανομών ανά επενδυτική προτεραιότητα και κατ' ακολουθία, ανά Θεματικό Στόχο. Από αυτή τη σύγκριση διαπιστώνονται τα εξής, ως προς την συμβολή των επενδυτικών προτεραιοτήτων και ειδικών στόχων στις ανάγκες της Περιφέρειας, με και χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η χρηματοδοτική κατανομή.

- α) Στο Θεματικό Στόχο 1, ο βαθμός συμβολής είναι κατά τι μεγαλύτερος όταν δεν λαμβάνεται υπόψη η χρηματοδοτική βαρύτητα των επενδυτικών προτεραιοτήτων (0,83 έναντι 0,81).
- β) Στο Θεματικό Στόχο 2, επίσης, ο βαθμός συμβολής είναι κατά τι μεγαλύτερος όταν δεν λαμβάνεται υπόψη η χρηματοδοτική βαρύτητα των επενδυτικών προτεραιοτήτων (0,75 έναντι 0,73).
- γ) Στο Θεματικό Στόχο 3, αντίστοιχα, ο βαθμός συμβολής συμπίπτει με χωρίς χρηματοδοτική κατανομή (0,80).
- δ) Επίσης στο Θεματικό Στόχο 4 και στις δύο περιπτώσεις (με και χωρίς τη χρηματοδοτική κατανομή), ο βαθμός συμβολής είναι ίδιος (1,00). Αυτό ακριβώς συμβαίνει και για τους Θεματικούς Στόχους 5, 6 & 10, με αντίστοιχους βαθμούς συμβολής (1,00 - 0,76 - 1,00)
- ε) Στο Θεματικό Στόχο 7, ο βαθμός συμβολής είναι ελάχιστα μεγαλύτερος όταν δεν λαμβάνεται υπόψη η χρηματοδοτική βαρύτητα των επενδυτικών προτεραιοτήτων (1,00 έναντι 0,96).
- στ) Επίσης στο Θεματικό Στόχο 8, αντίστοιχα, ο βαθμός συμβολής χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η χρηματοδοτική βαρύτητα, είναι σημαντικά μεγαλύτερος από όταν λαμβάνεται υπόψη η χρηματοδοτική βαρύτητα.
- ζ) Στο Θεματικό Στόχο 9, ο βαθμός συμβολής είναι αρκετά μεγαλύτερος όταν λαμβάνεται υπόψη η χρηματοδοτική κατανομή μεταξύ των επενδυτικών προτεραιοτήτων (0,87 βάση της χρηματοδοτικής κατανομής έναντι 0,83 χωρίς τη χρηματοδοτική κατανομή).

Από την παραπάνω προσέγγιση φαίνεται, έστω και ενδεικτικά, ότι η χρηματοδοτική κατανομή των πόρων του Προγράμματος είναι συνεπής με τις ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν από το ΠΕΠ, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων.

5. ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ της ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ «ΕΥΡΩΠΗ 2020»

Όπως έχει αναφερθεί στα προηγούμενα, όσον αφορά στη συνάφεια των αναγκών / προκλήσεων που αντιμετωπίζει η Περιφέρεια Πελοποννήσου με την Στρατηγική «Ευρώπη 2020», το σύνολο των αναγκών της Περιφέρειας έχουν ένα υψηλό βαθμό συνάφειας με την στρατηγική «Ε2020».

Η συνάφεια αυτή αναφέρεται σε ανάγκες για επενδύσεις σε Ε & Τ (%) του ΑΕΠ, σε ανάγκες για αύξηση του ποσοστού απασχόλησης (ηλικίες 20-64), για μείωση της σχολικής διαρροής, για μείωση του αριθμού των ατόμων σε κίνδυνο φτώχειας, για επενδύσεις σε ενεργειακή αποδοτικότητα και μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, σε μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, καθώς και για επενδύσεις σε ΑΠΕ.

Άσχετα όμως από τις αποτυπωμένες στην στρατηγική της Περιφέρειας Πελοποννήσου ανάγκες που συνάδουν με τη στρατηγική «Ε2020», το περιφερειακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου για την περίοδο 2014 – 2020, σ' αυτό το στάδιο σχεδιασμού προβλέπει δράσεις που εξυπηρετούν (συμβάλλουν) στη στρατηγική «Ε2020». Οι δράσεις αυτές αναφέρονται, σε προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων για ανάπτυξη ή / και αξιοποίηση της Ε & Τ, όπως επίσης και σε δράσεις δημοσίων επενδύσεων σε Ε & Τ. Τα προγραμματιζόμενα δημόσια κονδύλια για τέτοιου είδους δράσεις υπερβαίνουν τα 7 εκατ. Ευρώ, η δε μόχλευση ιδιωτικών κεφαλαίων μέσω αυτών των δημοσίων επενδύσεων εκτιμάται ότι δεν θα υπερβεί τα 1,5-2 εκατ. Ευρώ με δεδομένο ότι κατά το μεγαλύτερο τους μέρος είναι δημόσιες υποδομές Ε & Τ.

Επιπρόσθετα, στο Πρόγραμμα προβλέπονται 6 εκατ. Ευρώ για δράσεις ενεργειακής αποδοτικότητας. Ενώ, για την απασχόληση και την καταπολέμηση της φτώχειας και των διακρίσεων προβλέπονται περισσότερα από 42 εκατ. Ευρώ.

Άρα στο σύνολο του ΠΕΠ Πελοποννήσου τα προβλεπόμενα κονδύλια για δράση / επενδύσεις που συμβάλλουν στη στρατηγική «Ε2020», υπερβαίνουν τα 62 εκατ. Ευρώ για τα επόμενα 8 – 10 χρόνια. Σε κάθε περίπτωση, η άμεση συμβολή του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014 – 2020 στη στρατηγική «Ε2020» είναι μικρή. Ωστόσο, η Πελοπόννησος επιβαρύνει τους δείκτες της Χώρας με ένα μικρό ποσοστό όσον αφορά στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και το ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης της σχολικής εκπαίδευσης, ενώ συμβάλει θετικά στο δείκτη του ποσοστού απασχόλησης, όπως φαίνεται στον σχετικό πίνακα της σελ. 5 της παρούσας έκθεσης.

6. ΕΝΟΤΗΤΑ 5: ΣΥΝΟΨΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ

Εισαγωγή

Η περιοχή για την οποία καταρτίζεται το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΕΠ) και εκπονείται η Στρατηγική Περιβαλλοντικών Εκτίμηση (Σ.Π.Ε.), συμπίπτει με τα διοικητικά όρια της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Η εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από ορισμένα σχέδια και προγράμματα, πραγματοποιείται στο επίπεδο εκείνο που έπεται της διατύπωσης των κεντρικών κατευθύνσεων και στόχων και προηγείται των επιπέδων εξειδίκευσης και εφαρμογής. Στο επίπεδο αυτό, λαμβάνονται οι περισσότερες αποφάσεις γενικής φύσεως, οι οποίες έχουν συνήθως δύο χαρακτηριστικά:

- ▶ αφορούν κυρίως σε θέματα προσανατολισμού και οριστικοποίησης του πλαισίου για τα επόμενα στάδια υλοποίησης του προγράμματος, παρά σε συγκεκριμένα ζητήματα σχεδιασμού των επιμέρους έργων και δραστηριοτήτων που θα ενταχθούν στο πρόγραμμα,
- ▶ ενδεχόμενη ανατροπή ή μεταβολή των αποφάσεων αυτών στο μέλλον, συνοδεύεται από υψηλό έως δυσβάστακτο κόστος, συνήθως με την έννοια της ανατροπής ολόκληρων τμημάτων προγραμματισμού ή αυτή της παραίτησης από τη μεγάλη πλειοψηφία των στόχων του προγράμματος.

Ακριβώς αυτά τα δύο χαρακτηριστικά είναι εκείνα που δίνουν στις αποφάσεις το στρατηγικό τους χαρακτήρα, και, για το λόγο αυτό, το επίπεδο λήψης τους αποκαλείται «στρατηγικό».

Είναι σαφές πως η διαδικασία ΣΠΕ αποτελεί το μέσο για την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων κατά την διάρκεια της λήψης αποφάσεων εξασφαλίζοντας πως λαμβάνονται υπόψη οι σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις ανθρώπινων δράσεων και πρωτοβουλιών σε επίπεδο σχεδιασμού και προγραμματισμού.

Πεδίο αναφοράς της ΣΜΠΕ

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου καταλαμβάνει το νότιο τμήμα της ηπειρωτικής Ελλάδας. Βρέχεται δυτικά από το Ιόνιο Πέλαγος και συνορεύει με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος, βορειοανατολικά με την Περιφέρεια Αττικής, ενώ ανατολικά βρέχεται από το Μυρτώο Πέλαγος.

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Πελοποννήσου αντιστοιχεί στο 5,3% (2011) του συνολικού πληθυσμού της χώρας (577.903 κάτοικοι), ενώ οι μεγαλύτερες σε έκταση και πληθυσμό Περιφερειακές Ενότητες είναι αντίστοιχα η ΠΕ Αρκαδίας με

25,5% της συνολικής έκτασης (4.419 km²) και η Μεσσηνία αντιστοιχώντας στο 27,7% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας (154.197 κάτοικοι).

Έχει συνολική έκταση 15.490 χμ² και καλύπτει το 11,7% της συνολικής έκτασης της χώρας, με χαρακτηριστικό της μορφολογίας της τους μεγάλους ορεινούς όγκους (50,1% της έκτασης), οι οποίοι καταλαμβάνουν το κεντρικό της τμήμα, ενώ μόνο το 21,5% αυτής είναι πεδινό (και το 28,4% ημιορεινό), κυρίως στις παραθαλάσσιες περιοχές όπου σχηματίζονται αρκετές πεδιάδες, προσχωσιγενούς κυρίως προέλευσης. Ωστόσο, παρά το μικρό ποσοστό των πεδινών εκτάσεων, η Περιφέρεια διαθέτει μερικές από τις πιο εύφορες περιοχές της χώρας, όπως ο Αργολικός κάμπος και ο κάμπος της Κορινθίας.

Περιγραφή Υφιστάμενης Κατάστασης Περιβάλλοντος

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου χαρακτηρίζεται από ποικιλία βιοκλιματικών ορόφων: οι ανατολικές της ακτές καθώς και τα παράλια του Λακωνικού Κόλπου ανήκουν στην ημίξηρο βιοκλιματικό όροφο. Η Π.Ε. Μεσσηνίας ανήκει κατά κύριο λόγο στον ύφυγρο βιοκλιματικό όροφο με χειμώνες ήπιους ως και θερμούς. Η Π.Ε. Αρκαδίας εμφανίζει μεγάλη ποικιλία βιοκλιματικών ορόφων (ημίξηρος βιοκλιματικός όροφος στα παράλια, ύφυγρος στην ενδοχώρα και υγρός στα ορεινά με ήπιους ως και δριμείς χειμώνες).

Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου καταγράφονται:

- 13 περιοχές (Ν.Δ. 996/1971) ως Μνημεία της Φύσης, των οποίων η διατήρηση κρίθηκε αναγκαία και καθορίστηκαν μέτρα προστασίας τους.
- 2 αισθητικά δάση σε σύνολο 19 που έχουν καταγραφεί στο σύνολο της Χώρας
- 28 περιοχές Natura 2000 σε σύνολο 419 που έχουν καταγραφεί στο σύνολο της Χώρας
- 40 Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους σε σύνολο 271 που έχουν καταγραφεί στο σύνολο της Χώρας

Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου ανήκουν εξ ολοκλήρου 3 από τα 14 υδατικά διαμερίσματα της Χώρας (Δυτικής Πελοποννήσου, Βόρειας Πελοποννήσου, Ανατολικής Πελοποννήσου) καθώς και τμήματα των υδατικών διαμερισμάτων της Δυτικής Στερεάς Ελλάδας και Αττικής.

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου εμφανίζει σημαντική υστέρηση στον τομέα της διάθεσης και επεξεργασίας υγρών και στερεών αποβλήτων ενώ με τα έργα που υλοποιήθηκαν στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο δεν κατέστη δυνατόν να ολοκληρωθούν οι σχετικές υποδομές προστασίας του περιβάλλοντος. Έτσι παρότι τόσο κατά την τρέχουσα, όσο και κατά τις προηγούμενες προγραμματικές περιόδους, υλοποιήθηκε σειρά έργων για την εξασφάλιση της απαραίτητης

περιβαλλοντικής υποδομής στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, διαπιστώνεται ακόμα σημαντική έλλειψη στις βασικές περιβαλλοντικές υποδομές διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων, κυρίως στην ύπαιθρο και κατά δεύτερο λόγο στις ημιαστικές περιοχές, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά την εφαρμογή της αντίστοιχης κοινοτικής και εθνικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Τα προβλήματα εντοπίζονται στην πολύ αραιή κάλυψη, κυρίως των περιοχών της υπαίθρου από αποχετευτικά δίκτυα και τη διάθεση των λυμάτων σε βόθρους, καθώς και στην έλλειψη ορθολογικά χωροθετημένων και οργανωμένων χώρων διάθεσης απορριμμάτων. Προβλήματα καταγράφονται επίσης λόγω της άναρχης χωροθέτησης εγκαταστάσεων σε όλη την έκταση της Περιφέρειας Πελοποννήσου με κύρια επιβαρυμένες περιοχές τις παραλιακές ζώνες, λόγω των ανεξέλεγκτων αντλήσεων υπόγειου νερού από τους υδροφορείς με αποτέλεσμα την υφαλμύρινσή τους καθώς και λόγω της πλημμελούς προστασίας των (πλούσιων) επιφανειακών υδατικών πόρων της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Περιγραφή του Επιχειρησιακού Προγράμματος

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΕΠ.) της Περιφέρειας Πελοποννήσου έχει ως στόχο να συμβάλλει στην κάλυψη των εθνικών στρατηγικών στόχων στο πλαίσιο της προστασίας του περιβάλλοντος και της αειφόρου ανάπτυξης, συμπληρωματικά με τα τομεακά προγράμματα και με έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες της Περιφέρειας.

Το αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας Πελοποννήσου, πέραν της προγραμματικής περιόδου 2014-2020, είναι «Η Πελοπόννησος πρότυπο αειφόρου ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής στην Ελλάδα και στην Ευρώπη με την μεγιστοποίηση της αξιοποίησης του ανθρώπινου και τεχνολογικού κεφαλαίου».

Το όραμα αυτό προσδιορίζει και τον Στρατηγικό Στόχο της Περιφέρειας Πελοποννήσου, για την περίοδο 2014-2020, ο οποίος είναι: «**Καινοτόμος και αειφόρος αυτοτροφοδοτούμενη εξωστρεφής ανάπτυξη, με διασφάλιση της χωρικής και κοινωνικής συνοχής**».

Οι γενικοί στόχοι του Ε.Π. επιλέχθηκαν με σκοπό να συμβάλουν στην επίτευξη του στρατηγικού στόχου και αντικατοπτρίζουν αφ' ενός τις ανάγκες συμμόρφωσης με την περιβαλλοντική νομοθεσία και αφ' ετέρου την κάλυψη των αναγκών της Περιφέρειας σε υποδομές που σχετίζονται με την περιβαλλοντική προστασία. Ο κορμός των παρεμβάσεων, που προβλέπονται από το ΕΠ και υπηρετούν το στρατηγικό στόχο, αφορά σε τέσσερις (4) κύριους Άξονες Προτεραιότητας, πλέον τους δύο της Τεχνικής Βοήθειας.

Άξονας Προτεραιότητας 1

Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜΜΕ), μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της περιφερειακής προστιθέμενης αξίας.

Άξονας Προτεραιότητας 2

Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού-Ενεργός Κοινωνική ενσωμάτωση

Άξονας Προτεραιότητας 3

Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον

Άξονας Προτεραιότητας 4

Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη

Άξονας Προτεραιότητας 5

Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ

Άξονας Προτεραιότητας 6

Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ

Περιγραφή Εναλλακτικών Σεναρίων

Εξετάστηκαν τέσσερις (4) εναλλακτικές δυνατότητες εφαρμογής (scenarios) του Επιχειρησιακού Προγράμματος, έτσι ώστε σύμφωνα με την οδηγία 2001/42/ΕΚ, να τεκμηριωθούν περιβαλλοντικά οι λόγοι επιλογής του προς εφαρμογή σχεδίου.

Οι εναλλακτικές δυνατότητες οι οποίες εξετάστηκαν είναι:

- ↳ Μηδενική λύση (no plan or programme)

Η λύση αυτή αντιστοιχεί στην κατάσταση η οποία τείνει να δημιουργηθεί στο ορατό μέλλον χωρίς την υλοποίηση του ΠΕΠ, το οποίο ουσιαστικά σημαίνει δεν εφαρμόζω τίποτα καινούργιο ή/και σταματώ ότι ήδη εκτελείται.

- ↳ Ανάπτυξη χωρίς Κεντρικό Στρατηγικό Σχεδιασμό (unplanned growth)

Σύμφωνα με αυτή την εναλλακτική δυνατότητα, οι δράσεις οι οποίες πρόκειται να υλοποιηθούν στα πλαίσια εφαρμογής του Προγράμματος δεν γίνονται με βάση ένα Κεντρικό Στρατηγικό Αναπτυξιακό Σχεδιασμό, αλλά αποσπασματικά με "εμβλαωματικές λύσεις" (ad hoc basis). Με τον τρόπο αυτό, μπορεί να αντιμετωπίζονται σε τοπικό επίπεδο, σοβαρά περιβαλλοντικά προβλήματα, όπως η διάθεση στερεών και υγρών αποβλήτων, η διαχείριση των υδάτινων πόρων (π.χ. αύξηση αριθμού γεωτρήσεων, απόληψη ύδατος από μία περιοχή που θα έχει επιπτώσεις στις πηγές μίας άλλης). Στο ίδιο πλαίσιο επίσης μπορεί να κινηθεί και η επιλογή κατασκευής συγκεκριμένου οδικού δικτύου, το οποίο θα αναπτύσσει άμεσα τις επί μέρους χωρικές ενότητες της Περιφέρειας, όπως είναι η επιλογή κατασκευής αυτοκινητόδρομων έναντι ανάπτυξης του ενδοπεριφερειακού οδικού

δικτύου, με αποτέλεσμα την εξυπηρέτηση μεν των αστικών κέντρων αλλά την αποδυνάμωση της υπαίθρου.

- Σχεδιασμός του Αναπτυξιακού Προγράμματος της περιόδου 2014-2020 στα ίδια πρότυπα με την τρέχουσα προγραμματική περίοδο (current situation)

Σύμφωνα με αυτή την εναλλακτική δυνατότητα, θα πρέπει να εφαρμοστεί η Στρατηγική Ανάπτυξης η οποία ακολουθήθηκε κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2007-2013.

- Προγραμματισμένη Ανάπτυξη βάσει Κεντρικού Στρατηγικού Σχεδιασμού (planned growth).

Η τέταρτη εναλλακτική δυνατότητα αφορά την εφαρμογή του ΠΕΠ για την προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Πολλές από τις δράσεις του ΠΕΠ στοχεύουν στην ολοκλήρωση ημιτελών έργων που βρίσκονται στο στάδιο κατασκευής και δεν προβλέπεται να ολοκληρωθούν μέχρι τέλος της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου.

Ωστόσο πολλές δράσεις στοχεύουν στην αξιοποίηση ανεκμετάλλετων ως σήμερα ισχυρών σημείων της Περιφέρειας και στην αντιμετώπιση πιθανών κινδύνων.

Σύμφωνα με την περιγραφή των εναλλακτικών δυνατοτήτων εφαρμογής του ΠΕΠ, η οποία έγινε στις προηγούμενες παραγράφους, καταλήγουμε στα εξής:

1. Όσον αφορά στην Εναλλακτική δυνατότητα 1, η μη εφαρμογή του Προγράμματος θα αποτελέσει τροχοπέδη για την πραγματική Σύγκλιση με τις ανεπτυγμένες περιφέρειες της Χώρας και της Ε.Ε, με αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία, τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της Περιφέρειας, την προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού της πλούτου καθώς και τη βελτίωση και προστασία των φυσικών της πόρων.
2. Όσον αφορά στην Εναλλακτική δυνατότητα 2 αυτή εμπεριέχει πολλές απειλές για το Περιβάλλον, όπως είναι η βιοποικιλότητα, η ποιότητα των εδαφών και των υδάτων, το τοπίο κ.ά. και έρχεται σε αντίθεση με τη διεθνή, κοινοτική και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία.
3. Όσον αφορά στην Εναλλακτική δυνατότητα 3, εάν συνεχιστεί η ίδια Στρατηγική Ανάπτυξης, δεν θα επιτευχθεί βελτίωση των αρνητικών αναπτυξιακών χαρακτηριστικών της Περιφέρειας και ούτε θα αξιοποιηθεί το αναπτυξιακό δυναμικό της, το οποίο σχετίζεται με τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει, όπως αυτά έχουν περιγραφεί προηγούμενα. Οι δύο αυτές παράμετροι, της βελτίωσης/εξάλειψης των αρνητικών αναπτυξιακών χαρακτηριστικών και της αξιοποίησης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων, τεκμηριώνουν την ανάγκη επαναπροσέγγισης της αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής και της Περιβαλλοντικής

Σύγκλισης με τους ευρωπαίους εταίρους για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης.

4. Όσον αφορά στην Εναλλακτική δυνατότητα 4, έρχεται να αντιμετωπίσει ελλείψεις και προβλήματα που δεν μπόρεσαν να αντιμετωπιστούν επαρκώς κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο δίνοντας μεγαλύτερη έμφαση σε δράσεις που αφορούν στην αειφόρο ανάπτυξη και την ποιότητα ζωής.

Οι στόχοι του ΠΕΠ εντάσσονται στους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία σύμφωνα με το άρθρο 8 του Κανονισμού (ΕΚ) 1303/2013 (Γενικός Κανονισμός) αναλαμβάνει (χρησιμοποιώντας τα υφιστάμενα κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα-Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία) να προαγάγει την βιώσιμη ανάπτυξη και την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος, όπως ορίζεται στο άρθρα 11 και 191, παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», στοχεύοντας στη μείωση των οικονομικών, κοινωνικών και εδαφικών ανισοτήτων που έχουν ανακύψει, ιδίως σε χώρες και περιφέρειες των οποίων η ανάπτυξη υστερεί, σε συνάρτηση με την οικονομική και κοινωνική αναδιάρθρωση, και στη γήρανση του πληθυσμού. Η δράση αυτή της Ε.Ε ενσωματώνει, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, τις προτεραιότητες της ΕΕ υπέρ της βιώσιμης ανάπτυξης.

Κατά συνέπεια, η αξιολόγηση των εναλλακτικών δυνατοτήτων εφαρμογής καθώς και της μη εφαρμογής του ΠΕΠ (μηδενική λύση), για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, στηρίζεται σε κριτήρια τα οποία σχετίζονται με τις προτεραιότητες της Ένωσης υπέρ της βιώσιμης ανάπτυξης, της προστασίας και της βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος, για την ενίσχυση της οικονομικής μεγέθυνσης, της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης καθώς και της κοινωνικής ένταξης.

Όσον αφορά στις Εναλλακτικές δυνατότητες 1, 2 και 3, απορρίπτονται ως αντίθετες με το επιθυμητό αποτέλεσμα το οποίο αναμένεται από την εφαρμογή του ΠΕΠ, το οποίο στοχεύει στην αναβάθμιση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της Περιφέρειας Πελοποννήσου, την προστασία και ανάδειξη του Φυσικού Περιβάλλοντος καθώς και την αναβάθμιση και προστασία των φυσικών της πόρων (αέρας, νερά, έδαφος, υπέδαφος).

Επιλέγεται η Εναλλακτική δυνατότητα 4 καθόσον σε σχέση με το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον καθώς και τους φυσικούς πόρους, πρόκειται να τα βελτιώσει, αξιοποιώντας και αναδεικνύοντας τα θετικά σημεία και εξομαλύνοντας ή/και εξαλείφοντας τα αρνητικά, προσεγγίζοντας έτσι το στόχο της Αειφόρου Ανάπτυξης.

Στην προκειμένη περίπτωση το ζητούμενο είναι η εφαρμογή του ΠΕΠ, με τον απαραίτητο όμως όρο της βιωσιμότητας (αειφορίας), η οποία θα εξασφαλίσει το

ποιοτικό περιβάλλον για τη σημερινή γενιά και θα διαφυλάξει το ποιοτικό μέλλον για τις επερχόμενες γενεές Το τελευταίο αυτό αποτελεί τεράστια ηθική ευθύνη για όλους, για όσους λαμβάνουν αποφάσεις και σε όλα τα επίπεδα, για όσους υλοποιούν και για όσους συμμορφώνονται με τους κανόνες, αφού σήμερα αποφασίζουμε για το πώς και πόσο θα ζήσουν οι επερχόμενοι ενώ αυτοί είναι απόντες χωρίς τη δυνατότητα της οποιασδήποτε παρέμβασης.

Εκτίμηση και Αξιολόγηση Περιβαλλοντικών Επιδράσεων, Επιπτώσεων και Μέτρα Αντιμετώπιση

Για την εκτίμηση και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του ΕΠ συντέθηκε μια μεθοδολογία δύο σταδίων. Συνοπτικά:

- ▶ Στο πρώτο στάδιο προσδιορίζεται η πιθανότητα να επηρεαστεί κάποια περιβαλλοντική παράμετρος ή δείκτης από μια ή περισσότερες δράσεις του ΕΠ.
- ▶ Στο δεύτερο στάδιο, για τις μεταβολές που εκτιμήθηκαν ως πιθανές, εκτιμώνται τα χαρακτηριστικά των αλλαγών π.χ. η θετική ή αρνητική κατεύθυνση της αλλαγής, η μονιμότητα ή ο περιορισμένος χρόνος παραμονής της κ.ά. Κατόπιν, διεξάγεται η αξιολόγηση των χαρακτηριστικών και διαπιστώνεται η αναγκαιότητα ή μη της λήψης μέτρων αντιμετώπισης. Σε καταφατική περίπτωση προσδιορίζεται το είδος των κατάλληλων μέτρων.

Η διερεύνηση του πρώτου σταδίου κατέληξε στην κατάρτιση του πίνακα με εξήντα πέντε κρίσιμες ερωτήσεις, διαρθρωμένες σε είκοσι περιβαλλοντικά θεματικά πεδία. Ο πίνακας αυτός χρησιμοποιείται ως «κόσκινο» για κάθε άξονα προτεραιότητας του ΕΠ, ώστε να διαγνωσθούν οι περιβαλλοντικές συνιστώσες που ενδέχεται να μεταβληθούν, αλλά και αυτές που δεν πρόκειται να δεχθούν τάσεις αλλαγής (screening).

Οι πρώτες συλλέγονται και περνούν στο επόμενο στάδιο, αυτό του προσδιορισμού των ιδιοτήτων κάθε μεταβολής. Ακολουθεί δηλαδή αξιολόγηση του χαρακτήρα κάθε επίπτωσης και εντοπίζονται οι δυνατότητες πρόληψης και εκ των υστέρων αναστροφής των επιπτώσεων, ώστε να διαμορφωθεί η κατεύθυνση προς την οποία πρέπει να στρέφονται τα μέτρα αντιμετώπισης. Τέλος, διερευνώνται λεπτομερέστερα τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων.

Συμπερασματικά, από την αξιολόγηση του συγκεκριμένου ΕΠ προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

- ➔ Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Πελοποννήσου παρουσιάζει υψηλό βαθμό συμβατότητας με την εθνική και κοινοτική πολιτική περιβάλλοντος, περιλαμβάνοντας επιμέρους δράσεις στα Μέτρα των περισσότερων Αξόνων Προτεραιότητας που ενσωματώνουν την

περιβαλλοντική διάσταση άμεσα ή έμμεσα. Τα μέτρα των αξόνων, που παρουσιάζονται ως αμέσως συναφή με τους τομείς προτεραιότητας του έκτου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον, συγκεντρώνουν ένα ποσό χρηματοδότησης ύψους 37Μ € (14,9% της συνολικής Δημόσιας Δαπάνης του ΕΠ), το οποίο αφορά στη λήψη ενεργητικών μέτρων περιβαλλοντικής προστασίας.

- Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Πελοποννήσου παρουσιάζει απόλυτη συνάφεια με τον χωροταξικό σχεδιασμό και ευρεία χωρική διασπορά των πόρων.
- Μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος δημιουργείται το υπόβαθρο για την αειφόρο ανάπτυξη της Περιφέρειας Πελοποννήσου, παράλληλα με την προστασία του περιβάλλοντος. Η δημιουργία του υπόβαθρου για την αειφόρο ανάπτυξη περιλαμβάνει όλες τις επιμέρους συνιστώσες που δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την επίτευξη του στόχου της αειφόρου ανάπτυξης.

Η συναξιολόγηση όλων των δεδομένων που αφορούν στην απογραφή της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος της υπό εξέταση χωρικής ενότητας, σε σχέση με την εφαρμογή του ΕΠ, οδηγεί στη διατύπωση των κάτωθι απόψεων:

Η υφιστάμενη κατάσταση του περιβάλλοντος της περιοχής μελέτης, όσον αφορά στα παραδοσιακά πεδία εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής, όπως οι υδάτινοι πόροι, το έδαφος, το ατμοσφαιρικό περιβάλλον (ορισμένων περιοχών – Μεγαλόπολη) και το φυσικό περιβάλλον, δείχνει ότι υφίστανται πιέσεις, παρουσιάζονται προβλήματα και εμφανίζονται ελλείψεις, οι οποίες προβάλλουν και τις ανάγκες της Περιφέρειας Πελοποννήσου στον τομέα του Περιβάλλοντος στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης.

Οι ανάγκες αυτές μπορούν να ικανοποιηθούν μόνο από ενέργειες και μέτρα πολιτικής τα οποία θα είναι εστιασμένα σε ιεραρχημένες προτεραιότητες. Οι προτεραιότητες αυτές έχουν τεθεί από τους γενικούς αναπτυξιακούς στόχους του ΕΠ για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 και αφορούν μεταξύ άλλων και στη διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων, τη διαχείριση των υδάτινων πόρων, τη διαφοροποίηση του γεωργικού προτύπου (προστασία εδαφών κ.ά.), την πρόληψη φυσικών καταστροφών και την προστασία και ανάδειξη του φυσικού πλούτου, καθώς και της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής (αρχιτεκτονική και αρχαιολογική).

Κατά συνέπεια, απαιτείται η αντιμετώπιση των υφισταμένων προβλημάτων, στα ως άνω περιβαλλοντικά μέσα, τα οποία για την Περιφέρεια Πελοποννήσου σχετίζονται με: α) την υποβάθμιση των υδατικών πόρων (υφαλμύρωση υπόγειου υδροφόρου, ρύπανση επιφανειακών και υπόγειων υδάτων από λύματα και δραστηριότητες του γεωργικού τομέα-διάχυτη ρύπανση), β) τη ρύπανση των εδαφών από τα

φυτοφάρμακα, την ανεξέλεγκτη διάθεση των απορριμμάτων, την εκμετάλλευση λιγνίτη, καθώς και την παλαιά μεταλλευτική δραστηριότητα (περιοχή Ερμιόνης), την ανυπαρξία χωροταξικού σχεδιασμού ως προς λατομικές δραστηριότητες, γ) την υποβάθμιση του παράκτιου περιβάλλοντος από τα λύματα, την άναρχη οικιστική ανάπτυξη και τις πιέσεις από τον τουρισμό, δ) την ελλιπή προστασία, αξιοποίηση και ανάδειξη του φυσικού πλούτου, ο οποίος είναι εκτεθειμένος στις πυρκαγιές και την υπερβόσκηση, ε) την ελλιπή αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, ζ) την ποιότητα του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος ορισμένων περιοχών και γενικώς τη μη ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων, η) την πλημμελή προστασία των διεθνούς οικολογικής σημασίας προστατευόμενων περιοχών, θ) την χωρίς κεντρικό σχεδιασμό εκμετάλλευση των επιφανειακών υδατικών πόρων με έργα (π.χ. φράγματα κλπ) τα οποία δεν εντάσσονται σε ένα γενικότερο σχεδιασμό διαχείρισης και προστασία του νερού

Στην περίπτωση της μη εφαρμογής του ΕΠ, τα χαρακτηριστικά των περιοχών, όπου εντοπίζονται τα ως άνω προβλήματα, θα συνεχίσουν να παραμένουν τα ίδια, με αποτέλεσμα τα υφιστάμενα περιβαλλοντικά προβλήματα να διογκωθούν και να αποτελέσουν σοβαρή απειλή για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Στη συνέχεια στο πλαίσιο της παρούσας αξιολόγησης δίνεται σε επίπεδο κατευθύνσεων, μία σειρά προτάσεων και μέτρων, τα οποία είναι αναγκαία για την αντιμετώπιση των οποιωνδήποτε δυσμενών επιπτώσεων, που εκτιμάται ότι θα προκληθούν από την εφαρμογή του ΕΠ στους ως άνω τομείς του Περιβάλλοντος.

Τέλος στο κεφάλαιο των στοιχείων της κανονιστικής πράξης, προτάθηκε ένα γενικό πλαίσιο Περιβαλλοντικών Όρων, που διέπουν την εφαρμογή του ΕΠ. Περιγράφονται συνοπτικά τα μέτρα περιορισμού της αέριας ρύπανσης, προστασίας της ποιότητας των υδάτων, αντιθορυβικής προστασίας και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος, από την εφαρμογή του ΕΠ, ανά κατηγορία παρέμβασης σε γενικά πλαίσια και για τις παρεμβάσεις, για τις οποίες κρίνεται κατά κανόνα απαραίτητη η επιβολή περιβαλλοντικών όρων. Η εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας (Νόμοι, Π.Δ, ΚΥΑ, ΥΑ, κοινοτικές οδηγίες) για κάθε κατηγορίας παρέμβαση, είναι αυτονόητη.

Προτεινόμενο Πρόγραμμα Παρακολούθησης

Για την παρακολούθηση (monitoring) των περιβαλλοντικών μεταβολών ή/και επιπτώσεων των παρεμβάσεων που θα προκύψουν από την εφαρμογή του ΕΠ προτείνονται επίσης συγκεκριμένοι δείκτες και προτείνεται η εφαρμογή ειδικού προγράμματος δειγματοληψιών και μετρήσεων των οποίων το είδος και η συχνότητα, απαιτείται να είναι τέτοια έτσι ώστε να απεικονίζει την εξέλιξη της κατάστασης του περιβάλλοντος και παράλληλα να ικανοποιεί τις απαιτήσεις που

απορρέουν από τις κανονιστικές πράξεις του εθνικού ή κοινοτικού δικαίου, όπως επί παραδείγματι από την οδηγία 2000/60/ΕΚ, που αφορά στη διαχείριση των υδατικών πόρων. Για τη διαχρονική παρακολούθηση της μεταβολής του περιβάλλοντος στο χωρικό πεδίο εφαρμογής του Προγράμματος, προτείνεται να χρησιμοποιηθούν συγκεκριμένοι περιβαλλοντικοί δείκτες (διαρθρωτικοί δείκτες).

Αναφορικά με την εξέλιξη της διαδικασίας Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΣΠΕ) του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020, έχει ήδη ολοκληρωθεί η κατά νόμο διαβούλευση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) και ήδη έχει εκδοθεί το Τελικό Σχέδιο της Κοινής Υπουργικής Απόφασης για την έγκρισή της από τους Υπουργούς ΠΕΚΑ, Εσωτερικών, Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας.

Το σχέδιο αυτό υποβάλλεται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως άλλο έγγραφο, παράλληλα με την υποβολή του Προγράμματος.